

Elektroprivreda

Elektroprivreda Crne Gore
AD Nikšić

List Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić

godina XXXIII broj 345 Nikšić septembar 2013. ISSN 1805136

INTERVJU:
Momčilo Bukilić,
nekadašnji predsjednik
Poslovnog odbora
SOUR EPCG
str. 22

**PRIORITET TREBA
DATI HIDRO-
ELEKTRANAMA
NA MORAČI**

REZULTATI PREMAŠILI OČEKIVANJA

Sport i rekreacija
str. 32

**SPORTSKI SUSRETI
RADNIKA U
BUDVI I ULCINJU**

**INTERVJU: Mijuško
Bajagić, predsjednik
Opštine Plužine**
str. 18

**HE „PIVA“ -
POŃOS OPŠTINE I
DRŽAVE**

PREDSJEDNIK ODBORA DIREKTORA
Srđan Kovačević

IZVRŠNI DIREKTOR
Enrico Malerba

DIREKCIJA ZA ODNOS
SA JAVNOŠĆU

IZVRŠNI RUKOVODILAC
Rajko Šebek
rajko.sebek@epcg.com

RUKOVODILAC SEKTORA ZA
INTERNU KOMUNIKACIJU
Mitar Vučković
mitar.vuckovic@epcg.com

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
Miodrag Vuković
miodrag.vukovic@epcg.com

REDAKCIJA:
Olivera Vulanović
olivera.vulanovic@epcg.com
Biljana Mitrović
biljana.mitrovic@epcg.com
Marko Burić
marko.buric@epcg.com

KOMPJUTERSKA OBRADA:
Ivana Ilić

Adresa redakcije:
Ulica Vuka Karadžića 2 Nikšić
Telefoni: 040/204-223, 214-252
Fax: 040/214-252
E - mail: list.epcg@epcg.com
Web site: www.epcg.com

Izdavač: Elektroprivreda
Crne Gore AD Nikšić
Tiraž: 1800

Efikasnije i bez prašine.....	06
Delegaciji iz TENT-a "A" predstavljena inovacija inženjerskog tima TE "Pljevlja"	
Plan premašen 41,4 odsto.....	07
Proizvodni rezultati u prvih šest mjeseci 2013-e	
Rezultati premašili očekivanja.....	08-09
INTERVJU: mr Vladimir Bojičić, izvršni rukovodilac FC Snabdijevanje	
Kampanja „Podijelimo teret“ smanjila broj tužbi.....	09
Služba za pravnu praksu i podršku FC Snabdijevanje	
Snabdijevanja na sjeveru.....	12
Brendiranje poslovnica	
Doprinos kvalitetu usluga.....	13
Anketa: Operateri za naplatu o novom ambijentu šalter sala	
Odgovorno prema sebi, lojalno prema kompaniji.....	14
Kupci sve više uviđaju prednosti trajnog naloga za plaćanje računa	
PRAVILNIK O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O ORGANIZACIJI ELEKTRO-PRIVREDE CRNE GORE AD NIKŠIĆ.....	15
Biće obaveza do novembra.....	16
Distribucija Žabljak sa poslovnicom Šavnik otklanja posljedice zimskih havarija	
HE „Piva“ - ponos opštine i države.....	18-19
INTERVJU: Mijuško Bajagić, predsjednik Opštine Plužine	
Prioritet treba dati hidroelekranama na Morači.....	22-23
INTERVJU: Momčilo Bukilić, nekadašnji predsjednik Poslovnog odbora SOUR EPCG	
Naporno, ali lijepo.....	24
ŽIVOTNA PRIČA: Zoran Kasalica, poslovođa ekipe za održavanje ED Žabljak	
Imao sreće da radi ono što voli.....	25
MLADE SNAGE: Nedeljko Nogo, šef Održavanja ED Budva	
Oproštaj od uzornih radnica.....	25
Glavna finansijska direkcija	
Plan upravljanja otpadom u EPCG.....	26-27
STRUČNI OSVRT: mr Snežana Đurović, rukovodilac Sektora za zaštitu životne sredine	

38

**SREBRNA MEDALJA
ZLATA VRIJEDNA**

NAŠ GOST: Aleksandar-Leka Ivović, vaterpolista

4

**OBEZBIJEĐENA MAKSIMALNA
POGONSKA SPREMNOST**

Završen redovni godišnji remont
HE „Peručica“

10

**TRŽIŠTE NE VOLI
DUŽNIKE**

KWh/ jul 2013, piše: Alma
Muslibegović

Karakteristike terena sliva rijeke Čehotine..... **28-29**
Monografija "Resursi površinskih voda Crne Gore",
mr Slavko Hrvčević (IX)

Sa svih meridijana **30**

U duhu fair play-a, druženja i dobre zabave .. **32-33**
XI Sportski susreti radnika EPCG „Budva 2013“

Više od sporta... **34-35**
VII sportski susreti radnika EPCG "Ulcinj 2013."

Stradaju sve mlađi **36-37**
SAVJETI LJEKARA: Moždani udar-bolest modernog doba

Zapažen nastup našeg šahiste..... **39**
Šahovski klub „Elektroprivreda“

Nagradna igra **40**

Svjetski bestseller **42**
Preporuka Gradske knjižare

Skandinavka..... **43**

17

**DO ZIME JOŠ DOSTA
POSLA !**

ED Kolašin

31

**OSVAJANJE
PESTINGRADA
PUTOPIŠNA REPORTAŽA**

AKTUELNOSTI: Završen redovni godišnji remont HE „Perućica“

OBEZBIJEĐENA MAKSIMALNA POGONSKA SPREMNOST

Osim specijalističkih radova, remont izveli radnici hidroelektrane. Spori postupci javnih nabavki i ove godine bili jedini "ograničavajući faktor", koji je pojedine aktivnosti odgodio za narednu godinu. U sardnji sa SRK "Nikšić" i nadležnom inspekcijom, spašeno oko 2,5 tona ribe u hidroakumulacijama.

Redovni godišnji remont HE "Perućica" odrađen je ove godine u planom predviđenom roku. Remont je počeo 9. avgusta, a Perućica je bila na mreži tačno nakon mjesec dana. Redovni godišnji remont u našoj najstarijoj velikoj hidroelektrani podrazumijevao je izvođenje radova na opremi zatvaračnica dovodnog sistema, cjevovodu pod pritiskom, opremi u mašinskoj sali, rasklopnoj opremi, pomoćnim uređajima i instalacijama, kao i remont građevinskih objekata. Rukovodilac Sektora za održavanje, **Slobodan Jokić**, naglašava da su sve radove na remontu, izuzev specijalističkih, izveli radnici Sektora za održavanje uz pomoć kolega iz Sektora za eksploataciju.

-Istakao bih izuzetno dobru saradnju svih učesnika u remontu i dobro sinhronizovane aktivnosti, jer smo uz kvalitetno izvršene

pripreme, na bazi stanja mašinske opreme i dosadašnjih iskustava inženjerskog i operativnog kadra sve planirane poslove završili u predviđenim rokovima, ističe Jokić.

Šef Mašinske službe, **Dragomir Blagojević**, navodi da su većinu poslova kvalitetno izveli sopstvenim inženjerskim i operativnim kadrom.

-Osim angažovanja osoblja HE „Perućica“ radove na specifičnijim poslovima su izvodili „strani izvođači“ i to na ispitivanju stanja materijala račve cjevovoda broj 3 (Institut za ispitivanje materijala – Beograd u saradnji sa Mašinskim fakultetom – Podgorica). Zatim remont dilatacionih spojeva i revizionih otvora (Termoelektro-Mont D.O.O. Podgorica), pregled i sanacija turbinske opreme (Centar za kontrolu i ispitivanje D.O.O. Beograd) i

pregled i ispitivanje opreme sa stanovišta sigurnosti u radu (Institut za crnu metalurgiju – Nikšić), kaže Blagojević.

Od značajnijih i po karakteru zahtjevnijih poslova koji su odrađeni tokom remonta, Blagojević izdvaja podešavanje parametara sklopa i ugradnju dva generatorska ležaja, radove na sanaciji i zamjeni generatorskih hladnjaka sa pripadajućom opremom, te radove na sanaciji oštećenja turbinskih jama. Šef Elektro službe, **Radovan Đukanović**, kaže da je urađeno sve da pogonska spremnost agregata i postrojenja bude maksimalna i da se nada da će "Perućica" nastaviti sa dobrim proizvodnim rezultatima kao u prvoj polovini tekuće godine.

-Istakao bih da su međusobna saradnja i ispunjavanje zahtjeva drugih službi bili veoma dobri, što je rezultiralo uspješnom, kvalitetnom i blagovremenom završetku svih planiranih radova. Ranije tokom juna je završen remont zatvaračnica, u julu remont sabirničkih i izlaznih rastavljača i opreme dva dalekovodna polja 110 kV, a za septembar i oktobar je planiran remont autotransformatora 125 MVA sa pripadajućim poljima, zatim opreme dalekovodnih polja Podgorica i Trebinje i sabirničkih rastavljača 220 kV, kao i neka podešavanja i ispitivanja opreme koja se rade kada se za to steknu uslovi, tj. nakon puštanja svih agregata u pogon, objašnjava Đukanović.

-Služba za nadgledanje i kontrolu sistema, podijeljena u tri remontne grupe imala je ove godine veliki broj radova, od kojih neki nijesu obavljani u prethodnom periodu, pa su iziskivali veće angažovanje prilikom planiranja i oprez u izvođenju. Iako se radi o specifičnoj i osjetljivoj opremi, koja obuhvata opremu za automatizaciju procesa, mjernu i računarsku opremu predviđenu za industrijske uslove, kao i telekomunikacione uređaje, svi poslovi urađeni su planiranom dinamikom uz maksimal-

Dogovor pred uobičajeni radni dan tokom remonta

Detalj iz pogona za vrijeme remonta

Žarko Malović i Andrija Ščekić u akciji

Nebojša Perunović

STVORITI PREDUSLOVE ZA POVEĆANJE INSTALISANE SNAGE

Direktor HE „Perućica“, **Mirko Kilibarda**, kaže da je naša najstarija velika hidroelektrana već u junu ostvarila godišnji plan, i dodaje da su se upravo odrađenim remontom, pored zadržavanja odlične pogonske spremnosti, koja karakteriše poslovanje u posljednjih nekoliko godina, željeli stvoriti preduslovi za što je moguće prije približavanje ili, čak, i dostizanje instalisane snage od 307 MW.

-Uslov za ostvarenje ovog cilja je vezan i za pozitivno mišljenje konsultanta za drugu fazu rekonstrukcije Lah Mayer-a, koji na osnovu završenih kompleksnih ispitivanja opreme i postrojenja treba da se jasno odredi po pitanju dosadašnjeg ograničenja snage HE „Perućica“ i njenog budućeg rada. Kada su proizvodni rezultati u pitanju cilj nam je da se u ovoj godini približimo ili dostignemo rekordnu proizvodnju iz 2010. godine, a za to su nam, pored dobre pogonske spremnosti, potrebna najmanje dva mjeseca povoljnih hidroloških prilika, naglašava Kilibarda. Kilibarda naglašava da su stoprocentu realizaciju planiranih aktivnosti, osujetili neopravdano dugi postupci javnih nabavki. On dalje kaže da su jedini „ograničavajući faktor“ tokom proteklog remonta bili postupci javnih nabavki koji često traju neopravdano dugo, tako da su oni onemogućili stoprocentnu realizaciju svih planiranih aktivnosti.

-To nam je bio jedini ograničavajući faktor. Ali, osim njihovog odlaganja za narednu godinu, aktivnosti od kojih smo morali odustati, na sreću, neće direktno uticati na pogonsku spremnost elektrane u narednom periodu, zaključuje Kilibarda.

no angažovanje zaposlenih, kaže šef te službe, **Marko Vojičić**.

Predradnik za visokonaponsku opremu, **Žarko Malović**, kaže da je ove godine tokom remonta bilo više posla nego predhodnih, ali da je sve odrađeno po utvrđenim standardima i na vrijeme.

-Iako smo zbog zdravstvenih problema kolege **Rajka Golubovića** bili malobrojniji u odnosu na predhodne remonte, kvalitetno smo obavili sve planirane zahvate na opremi, koji spadaju u naš djelokrug posla, dodaje Malović.

Njegov kolega **Andrija Ščekić** pojašnjava da su uspješno obavili remont visokonaponskih prekidača, uradili reviziju prekidnih elemenata i kontrolu pneumatskih pogona.

-Sve ovo smo radili na izuzetno visokim temperaturama koje su nekad na suncu bile i mnogo iznad 50 stepeni –naglašava Ščekić.

Predradnik za zatvaračnice i dovodni sistem, **Nebojša Perunović**, dodaje da je sve urađeno „kako treba“ i na vrijeme od sistema zatvaračnica, preko turbine do pomoćne mašinske opreme.

Miodrag VUKOVIĆ

ZNAČAJAN DOPRINOS „GRAĐEVINACA“

I služba za građevinske i geološke radove u okviru remonta u roku je odradila gotovo sve planom predviđene aktivnosti. Nakon osmatranja objekta i terena obavljani su poslovi uz upotrebu mehanizacije.

-Nasut je teren pored kanala i obavljeno čišćenje kanala od smeća i vučenog nanosa. I

zvršeno je i injektiranje u turbinskim jamama, kao i sanacija HDPE folije na kompenzacionom bazenu. Završena je i izgradnja kupatila na zatvaračnici Krupac i renoviranje kupatila u komandi elektrane, a obavljeno je i uklanjanje rastinja na branama Krupac, Slano i Vrtac, kompenzacionom bazenu i kompletnom kanalu sistema HE „Perućica“, referiše za naš list šef Službe za građevinske i geološke poslove, **Marko Osmajić**.

Osmajić, međutim, navodi da je prisustvo vode u kanalu onemogućilo zamjenu oštećene betonske obloge kanala Zeta II.

SPAŠEN RIBLJI FOND

Zbog pražnjenja sistema za potrebe remonta HE „Perućica“ EPCG je, u saradnji sa SRK „Nikšić“ i nadležnom inspekcijom, organizovala niz preventivnih aktivnosti na spasavanju ribljeg fonda u akumulacijama Krupac i Slano. Naime, u vrijeme redovnog remonta hidroelektrane „Perućica“ dolazi do odliva manjih količina ribe iz hidroakumulacija kao rezultat tehnološkog procesa pražnjenja akumulacija koji se, na žalost, ne može izbjeći.

-SRD „Nikšić“ ima izvanrednu saradnju sa EPCG i ta saradnja je sve bolja i bolja. Ove godine smo lagovremeno počeli akciju i spasili preko dvije i po tone ribe od uginuća u vrijednosti od 7500 eura, što je zaista impozantan podatak. Akcijom u kojoj su učestvovali mnogi članovi našeg Kluba sačuvana je velika količina ribe i, uz pomoć specijalnih vozila, transportovana do matične vode, kaže predsjednik SRD „Nikšić“, **Nikola Milić**.

AKTUELNOSTI: Delegaciji iz TENT-a "A" predstavljena inovacija inženjerskog tima TE "Pljevlja"

EFIKASNIJE I BEZ PRAŠINE

Bolje sagorijevanje, veći stepen iskorišćenosti bloka i manja potrošnja uglja za, gotovo, 20 odsto te znatno smanjenje temperature uzlaznih gasova, najbitniji su efekti nedavno završenog projekta potpunog zaptivanja kotla u TE "Pljevlja", istakao je rukovodilac Sektora za operativnu kontrolu i planiranje, **dipl.el.ing. Vladimir Šestović**, na prezentaciji održanoj povodom posjete delegacije TE "Nikola Tesla" - A" iz Obrenovca. Uz to, prema riječima Šestovića, kvalitetno je riješen i problem sadržaja kiseonika u dimnim gasovima i smanjeno opterećenje ventilatora.

Pojasnivši šta je sve inovirano na sistemu regulacije, **dipl.el.ing. Zoran Šljukić**, istakao je i činjenicu da je u najvećoj mjeri izbjegnuta prašina koja je do sada stvarala brojne teškoće u radu.

Projekat su realizovali inženjeri TE "Pljevlja, koji su na osnovu negativnih iskustava prilikom remonata kotla od 2001. godine, došli na ideju o njegovom potpunom zaptivanju.

Vladimir Šestović podsjetio je da su dolaskom novog direktora, prije dvije godine, stručnjaci termoelektrane dobili priliku da realizuju neke zanimljive ideje.

-Jedna od njih je upravo ova kada smo uspješno rekonstruisali kotao naše elektrane. Poslije par rekonstrukcija kotla, u periodu između 2001. i 2007. godine koje nijesu dale željene efekte, došli smo na ideju da se izvrši potpuno zaptivanje kotla. To smo i uradili, a rezultati koje smo dobili su pozitivni i više nego što smo očekivali, kazao je Šestović.

Generalni direktor TENT- a "A", **Mihailo Nikolić**, nakon prezentacije i obilaska proizvodnog postrojenja, konstatovao je da su poboljšanja evidentna i da su rad termoelektrane učinila značajno efikasnijim.

-Mi smo ovdje upravo zbog toga što želimo da razmijenimo međusobna iskustva. Nadam se da ćemo na osnovu rješenja do kojih su došli kolege iz TE "Pljevlja" uspjeti da prevaziđemo i naš problem vezan za pepeo i prašinu koji nastaju u procesu proizvodnje. Prilika za to je već sljedeće godine kada smo planirali generalni remont našeg postrojenja, kazao je Nikolić.

Na kraju dogovorena je i uzvratna posjeta predstavnika TE "Pljevlja" Obrenovcu u smislu nastavka i unapređenja saradnje između dva veoma značajna kapaciteta EPCG sa jedne i EPS-a sa druge strane.

Miodrag VUKOVIĆ

Detalj sa prezentacije

"PUNOM PAROM" NAKON REMONTA

Nakon generalnog remonta (od 27. aprila do 21. juna), koji je ove godine zahtijevao više vremena, termoelektrana "Pljevlja", zaključno sa avgustom ukupno je proizvela više od 316 GWh električne energije. Po mjesecima gledano, za desetak dana juna proizvedeno je 38,06 GWh električne energije, dok je u naredna dva mjeseca premašen plan proizvodnje, pa je u julu od planiranih 132,31 GWh proizvedeno oko šest GWh energije više, dok je u avgustu crnogorskog elektroenergetskog sistema pljevaljska termoelektrana isporučila 139,63 GWh električne energije.

Direktor, Luka Jovanović, ističe da proizvodni rezultati ostvareni poslije remonta, najbolje svjedoče o kvalitetu izvedenih radova.

-Možemo reći da je obezbijeđena maksimalna pogonska spremnost termoelektrane, zaključio je zadovoljno Jovanović.

AKTUELNOSTI: Proizvodni rezultati u prvih šest mjeseci 2013-e

PLAN PREMAŠEN

41,4 Odsto

U periodu od 01. januara do 30. juna 2013. godine elektrane u Crnoj Gori ukupno su proizvele 2,281.8 GWh električne energije. Ako hidrološki uslovi budu naklonjeni, biće ovo jedna od boljih proizvodnih godina u EPCG.

Pivsko jezero

HE „Perućica“

Elektroprivreda Crne Gore je u prvih šest mjeseci ove godine ostvarila odlične proizvodne rezultate. Zahvaljujući, prije svega, povoljnim hidrološkim uslovima, ali i dobroj pogonskoj spremnosti elektrana, kao i zalaganju zaposlenih, plan proizvodnje električne energije za prvih pola godine premašen je 41,4 odsto. U prvih šest mjeseci sa ostvarenim rezultatima prednjači HE „Perućica“. U našoj najstarijoj velikoj hidroelektrani proizvedeno je 987 GWh, što je 74 odsto iznad plana. Već sredinom juna „stara dama“ je ostvarila godišnji plan, a u prvim mjesecima zabilježena su i nekoliko rekorda. U martu je ostvaren apsolutni rekord u proizvodnji električne energije, a u aprilu mjesečni rekord od početka rada elektrane. Ostvarenje rekordne proizvodnje omogućila je, osim odlične pogonske spremnosti elektrane i odluka menadžmenta da se raspoloživa snaga elektrane podigne za 10 MW.

Rezultatima može da se pohvali i HE „Piva“. Na Dan hidroelektrane, 27. marta, zabilježena je rekordna proizvodnja od 8,155 GWh električne energije. „Piva“ je u prvih pola godine premašila plan 97 odsto, dok je u narednom periodu prebačen i godišnji plan proizvodnje. Pošto je ove godine remont u TE „Pljevlja“ trajao nešto duže, od 27. aprila do 21. juna, za prvih šest mjeseci ostvarena je proizvodnja od skoro 522 GWh električne energije, što je 80 odsto zacrtanog plana.

Za očekivati je da pomenuti rezultati do kraja godine budu još pozitivniji, pošto je od zacrtanog plana proizvodnje električne energije za prvih šest mjeseci ostvareno 73 odsto. Ukoliko hidrološki uslovi budu povoljni u posljednjim mjesecima ove godine, postoji mogućnost da 2013-a ostane zapamćena kao jedna od boljih godina što se tiče proizvodnje električne energije u EPCG.

Marko BURIĆ

KASTELANO: PROIZVODNJA IZNAD SVIH OČEKIVANJA

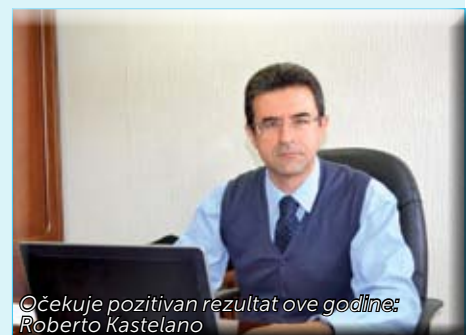
VD direktora Funkcionalne cjeline Proizvodnja i direktor Direkcije za poslovni i tehnički razvoj, **Roberto Kastelano**, kazao je kako su proizvodni rezultati za prvih šest mjeseci odlični i da su daleko iznad očekivanja.

-Veoma smo zadovoljni odličnim rezultatima u EPCG do ovog trenutka. Proizvodnja je mnogo veća nego što se očekivalo. Moramo da se zahvalimo na veoma povoljnim hidrološkim uslovima, koji su omogućili da HE „Piva“ proizvede oko 100 odsto više nego što se očekivalo, a HE „Perućica“ oko 65 odsto više, dok je proizvodnja i malih hidroelektrana daleko iznad prosjeka. U TE „Pljevlja“ proizvodnja je takođe dobra, ali u skladu sa programima, jer, naravno, ne zavisi od atmosferskih padavina. Ima-

li smo sreće, ali moram da pohvalim i naše tehničare i menadžere, jer su bili u stanju da garantuju dostupnost i pouzdanost elektrana, tako da su elektrane bile spremne da proizvedu kada su dostupne količine vode bile na najvećem nivou. Takođe, treba naglasiti da su ove godine značajni radovi održavanja i renoviranja obavljani u TE „Pljevlja“ i vrše se u HE „Piva“ i HE „Perućica“. Naše kolege i izvođači su bili u mogućnosti da realizuju aktivnosti u planiranim periodima, tako da će elektrane biti spremne da ponovo proizvode u posljednjem dijelu godine, naveo je Kastelano. Ukoliko vremenske prilike budu naklonjene, godišnji plan proizvodnje će biti premašen, tako da će proizvodni rezultati u 2013. godini biti više nego odlični.

-Istorijski gledano, u posljednjem kvartalu ove godine trebalo bi da padavine budu na maksimumu. Shodno tome, proizvodnja energije je obično dobra u posljednjem kvartalu. Pored toga, mora-

mo da istaknemo da je u ovom trenutku raspoloživa količina vode u našim akumulacijama (Piva, Krupac i Slano) veoma velika i ima dovoljno potencijala da se proizvede oko 320 GWh električne energije. To je veoma velika cifra u odnosu na protekle godine. Uz malo sreće i zahvaljujući posvećenosti zaposlenih EPCG, imam razloga da očekujem veoma pozitivan rezultat u proizvodnji električne energije ove godine, dodao je Kastelano.

„Očekuje pozitivan rezultat ove godine.“
Roberto Kastelano

INTERVJU: mr Vladimir Bojičić, izvršni rukovodilac FC Snabdijevanje

REZULTATI

PREMAŠILI OČEKIVANJA

Kupci električne energije u Crnoj Gori, trenutno, duguju preko 135 miliona eura. Upravo zato je početkom juna i pokrenuta akcija „Podijelimo teret“, ne bi li se našao pravi model da se stimulišu domaćinstva koja imaju zaostala dugovanja da ozbiljnije shvate svoje obaveze i uđu u tokove redovnog plaćanja računa za utrošenu električnu energiju. Direktor FC Snabdijevanje, Vladimir Bojičić, ističe da je kampanja, kao i sve prethodne proizvod nastojanja odgovornih u EPCG da se nađe najbolji model u vremenu velike ekonomske krize te da je iz toga proistekla i odluka da kupcima električne energije omogući da, izmirivanjem računa u kontinuitetu u trajanju od tri mjeseca, steknu pravo na potpisivanje Protokola o otplati duga pod povlašćenim uslovima, tj. u jednakim ratama od 20 eura u narednih 24 mjeseca uz redovne mjesečne fakture.

Zadovoljan ostvarenim: mr Vladimir Bojičić

Kakvi su efekti kampanje?

Poruka kupcima da „podijele teret“ sa EPCG bila je, kako je kazao, vrlo zastupljena u medijima, uz interesantan reklamni spot, što je imalo pozitivan efekat. Nakon 30 dana od pokretanja akcije više od 15 hiljada kupaca steklo je pravo na potpisivanje Protokola, što je bio podsticaj za donošenje nove odluke o produženju akcije na još mjesec. Tu jedinstvenu priliku iskoristilo je još 10 hiljada potrošača koji će do kraja oktobra imati mogućnost da potpišu Protokole po ponuđenim, izuzetno povoljnim uslovima. Moram reći i to da su se u lokalnim jedinicama Snabdijevanja tehnički dobro pripremili za te aktivnosti, da su kroz biling sistem uradili nove forme Protokola te da će im to biti odlična prilika da od građana prikupe informacije koje im nedostaju u bazi podataka i da ih u neposrednoj komunikaciji upoznaju sa novim procedurama i pravilima. Inače, ova kampanja biće dobra podrška projektu ugradnje novih brojila, jer će se veliki broj potrošača koji su imali dugovanja rasteretiti i osloboditi strepnje da će biti isključeni.

Da li kupci koji se do sada nijesu uključili u kampanju na to mogu računati u narednom periodu?

Znatan broj potrošača se i dalje javlja sa molbom da se naknadno priključe akciji jer, kako tvrde, ili nijesu bili u Crnoj Gori, ili nijesu bili u mogućnosti da ispoštuju proceduru i slično. Kampanja je, međutim, bila oročena na dva mjeseca i podvučena je crta, a svi oni koji se nijesu priključili u tom roku, u mogućnosti su, da u skladu sa procedurom, uplate 20 do 30 odsto starog duga odmah, a ostalo na određeni broj rata.

Kako ste zadovoljni rezultatima kampanje „Budi dio zlatnog tima“?

-Nakon 12 mjeseci od pokretanja kampanje imali smo 129 hiljada „zlatnih kupaca“. Ako se uporede podaci iz prethodnog

perioda, može se zaključiti da se broj redovnih platiša mjesečno povećavao od 15 do 18 odsto. Za ovu akciju EPCG je, kao što je već rečeno, izdvojila 4,2 miliona eura. Zbog netačnih informacija koje su se pojavljivale u medijima da smo ovaj trošak ukalkulisali na računima za utrošenu električnu energiju kroz regulatorno odobreni prihod, moram još jednom naglasiti da krajnji kupci nijesu opterećeni tim iznosom, već je to isključivo trošak Elektroprivrede, koja je ova sredstva izdvojila da bi stimulisala kupce da redovno izmiruju svoje obaveze. Krajnji rezultat kampanje je povećanje broja redovnih platiša za 15 do 20 hiljada. Od te grupe potrošača naplatili smo 12 miliona eura više nego što smo fakturisali, što su znatna finansijska sredstva. Zato je i donijeta odluka da se nastavi sa nagrađivanjem kupaca koji redovno izmiruju svoje obaveze, pa će popust od 10 odsto biti obračunat i na računima za avgust, dok će se u septembru odlučiti na koji način će se kupci dalje dodatno stimulisati - rekao je Bojičić, poručivši redovnim platišama da sigurno neće imati manje popusta od onoga što im je odobreno u prethodnom periodu. Čini se da je značajan broj potrošača kroz ovu, ali i kampanju „Podijelimo teret“ počeo drugačije da razmišlja, da su, u stvari, posložili svoje prioritete i da je električna energija negdje pri vrhu. Pozivam i one koji nijesu prihvatili pruženu ruku Elektroprivrede, a duguju znatna sredstva, da iskoriste date mogućnosti i uključe se, jer im dug sigurno neće biti oprostjen. Rekao sam to više puta, ponoviću i ovom prilikom, el. energija je roba koja mora da se plaća i koja se plaća svuda u svijetu - naglasio je direktor Snabdijevanja.

Šta kupci koji redovno izmiruju račune za električnu energiju mogu očekivati u narednom periodu?

Razmišljamo o pokretanju tzv. Lojaliteta programa za „zlatne“ kupce koji bi, preko lojaliteta kartice imali mogućnost da ostvare znatno više nego što je popust od 10 odsto, kroz razne benefite koje bi dobijali od kompanija u Crnoj Gori. Takođe, u toku je tender za nabavku novog Call centra koji će dodatno unaprijediti naše usluge. Formirana je i tenderska komisija, a prikupljaju se i pozitivna iskustava iz regiona, tako da očekujem da novi Call centra bude na raspolaganju našim kupcima već tokom prvog kvartala naredne godine. Iskoristio bih priliku da podsjetim i na brojne povoljnosti koje smo u prethodnom periodu obezbijedili za kupce koji redovno izmiruju svoje obaveze prema Elektroprivredi kao što je organizovanje nagradne igre pred prošlu Novu godinu, SMS servisa i

Bilo je mnogo aktivnosti koje su dovele do toga da smo za osam mjeseci ove godine ostvarili bolji rezultat nego u istom periodu 2012. godine. Tačnije, potrošnja je na istom nivou, a naplata je znatno bolja.

mogućnost dobijanja računa putem e-maila ... Sve to je rezultat nastojanja da svoj servis osavremenimo i stimuliramo najbolje platiše koji su prepoznali šansu i iskoristili je. Vrlo je značajno i to što je Snabdijevanje bilo uključeno u kreiranje novog sajta EPCG, pa je sada znatno bolja komunikacija sa kupcima koji dobijaju pravovremene i tačne informacije iz bilinga o potrošnji, o dugovanjima i slično.

Da li ste razmišljali i o pokretanju neke slične kampanje kojom bi bili obuhvaćeni i komercijalni kupci?

Da, u FC Snabdijevanje razmišljamo i o pokretanju sličnih akcija za komercijalne kupce, koji se od početka kampanje u velikom broju raspituju za takvu mogućnost. No, o tome će se odlučivati nakon detaljne analize šta bi takva jedna akcija značila za njih, a šta za EPCG.

Na kraju, kako biste, sa stanovišta prvog čovjeka FC Snabdijevanje, ocijenili rezultate postignute tokom ove kalendarske godine?

Bilo je mnogo aktivnosti koje su dovele do toga da smo za osam mjeseci ove godine ostvarili bolji rezultat nego u istom periodu 2012. godine. Tačnije, potrošnja je na istom nivou, a naplata je znatno bolja. S obzirom na tešku ekonomsku situaciju i činjenicu da ima mnogo problema u svim djelatnostima, i po pitanju naplate i prodaje, moramo biti zadovoljni onim što smo ostvarili. Namjeravamo da u narednom periodu, za koji, takođe, očekujem da će biti izuzetno težak, održimo taj rezultat. Kao što smo u prethodnom periodu organizovali radionice za zaposlene u FC Snabdijevanje, sličnu edukaciju organizovaćemo i za rukovodioca u ovoj funkcionalnoj cjelini, da bi se ostvarila što bolja komunikacija sa kupcima i održala naplata, mada, kao rukovodilac, moram reći da sam zadovoljan angažovanjem i posvećenošću zaposlenih, iako uvijek može i mora bolje.

Razgovarala: Biljana MITROVIĆ

Razmišljamo o pokretanju tzv. Lojaliteta programa za „zlatne“ kupce koji bi, preko lojaliteta kartice imali mogućnost da ostvare znatno više nego što je popust od 10 odsto, kroz razne benefite koje bi dobijali od kompanija u Crnoj Gori. Takođe, u toku je tender za nabavku novog Call centra koji će dodatno unaprijediti naše usluge.

U FOKUSU: Služba za pravnu praksu i podršku FC Snabdijevanje

KAMPANJA „PODIJELIMO TERET“ SMANJILA BROJ TUŽBI

Službi za pravnu praksu i podršku FC Snabdijevanje imali su u devet mjeseci tekuće godine „pune ruke posla“, jer je u pomenutom periodu procesuirano preko nadležnih

sudova ukupno 11167 tužbi, protiv nesavjesnih kupaca. To je, po riječima rukovodioca ove Službe, **Dušana Aleksića**, uobičajen broj utuženja za ovaj period.

-Prošle godine smo imali, čak, nešto i veći broj utuženja neredovnih platiša. Mislim da je kampanja „Podijelimo teret“ doprinijela smanjenju broja utuženja, te da će broj tužbi „opadati“ i u narednom periodu upravo zbog ove dobro osmišljene kampanje, naglašava Aleksić.

Ova Služba je posebno bila aktivna tokom jula tekuće godine kada je kod nadležnih opštinskih sudova utuženo 9605 potrošača u kategoriji domaćinstva i 12 kupaca iz kategorije ostala potrošnja. Ukupna vrijednost koju EPCG potražuje ovim putem za prvih devet mjeseci iznosi oko 13 miliona i 300 hiljada eura u kategoriji domaćinstva i preko 2 miliona i 700 hiljada eura u kategoriji ostala potrošnja.

-Nakon završenih zakonskih postupaka realizuju se naša novčana potraživanja. Naglasio bih kao veoma bitnu činjenicu podatak da se momentom podnošenja prijedloga za izvršenje prekida zastarjelost naših potraživanja, kaže Aleksić i dodaje da su sudovi efikasni i da u najbržem mogućem roku odrađuju započete postupke.

Miodrag VUKOVIĆ

PARALELE: KWh/ jul 2013, piše: Alma Muslibegović

TRŽIŠTE NE VOLI DUŽNIKE

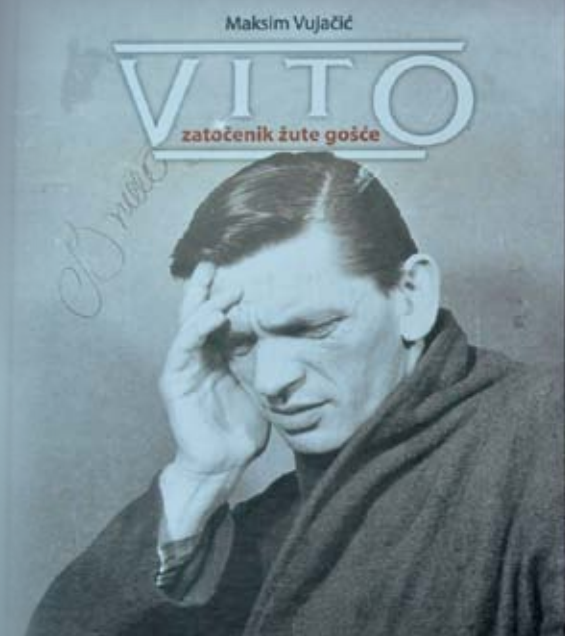

Roba se uvijek plaća na kasi. Tako je makar u uređenim društvima. I računi se plaćaju. I nema gledanja kroz prste. Čini se da samo kod nas neplatiše dobijaju toliko prostora u medijima, ali i u realnom životu. Istina je da mali broj kupaca duguje veliku sumu za utrošenu električnu energiju, ali bez obzira na sve, dužnici su uvijek u centru pažnje. Postoji i nemali broj ljudi koji zaishta nemaju novca da plaćaju troškove za struju, vodu, grijanje, ali njima kroz status energetske zaštice država već omogućava povoljnije uslove za plaćanje komunalnih troškova. A ovako, sa namjerom da se najnovijim reprogramom, koji počinje 15. avgusta, uz otpis dijela duga ili plaćanje do čak 120 rata, dugova riješe oni koji nemaju drugog načina, mogućnost otplate duga dobiće i oni koji realno mogu, ali neće da plaćaju račune. Jer što bi oni plaćali račune, kada će ih distribu-

cija isključiti tek poslije opomene. A rješenje mogu naći i u tome što će fizički napasti montere koji dođu da isključe struju i tako će još dobiti na vremenu. Za struju u Srbiji nije problem, a ni sramota dugovati. Ali već za mobilni telefon ili internet priključak, to je druga priča. Jedan neplaćen račun i signala nema. A prosječni računi za mobilne telefone u jednoj porodici višestruko su veći od računa za električnu energiju. I niko se ne uzbuđuje zašto ima pretplatu za mobilni ili fiksni telefon, zašto su razdvojeni troškovi po stavkama, zašto plaća porez na dodatnu vrjednost na tom računu. Ima još mnogo računa koje plaćamo bez pogovora. Godinama unazad daljinsko grijanje u Beogradu plaćamo i u sred januara i u sred avgusta, izmirujemo i fiksne troškove u bankama od vođenja tekućeg računa do štampanja izvoda - i niko ne pravi probleme. Dužnicima, međutim, niko neće tolerisati kada konkurencija uđe i na tržište električne energije. A neće se ni mnogo čekati na konkurenciju. Prvog januara 2015. godine baš svi kupci moći će da biraju svog snabdjevača. I tada će biti jasno da stavke na računu za utrošenu električnu energiju, na koje se svi redom žale, ne određuje "Elektroprivreda Srbije", već tarifni sistem, koji opet ne kreira EPS. Ni zone, ni tarife ne određuje onaj ko snabdijeva, već zakoni, uredbe, pravi-

la i tarifni sistem. A opet, da postoji jedna zona i jedna tarifa, ni tada ne bi bilo dobro. Prosta računica broj potrošenih kilovat-sati pomnožen sa cijenom - ne bi bila odgovarajuća. I tada bi bilo pobornika ideje da oni koji više troše i neracionalno se odnose prema električnoj energiji treba više i da plate. Ali i sada tarifni sistem uz dnevnu i noćnu tarifu i tri zone, zavisno od potrošnje, ima baš mnogo protivnika. Kada se pomene pronalaženje drugog načina, konkretnih odgovora baš i nema. Često se čini da se mnogo demagogije "prosipa" oko plaćanja računa za električnu energiju. Nekada je najlakše reći javnosti nekoliko rečenica koje svi koji su dužni žele da čuju - da će im dio duga biti otpisan i da dug mogu plaćati i na mnogo veći broj rata nego prije. Tada svi zaborave na one koji redovno godinama plaćaju električnu energiju na vrijeme. Istina je da redovne platiše dobijaju popust od pet odsto, ali stalno opraštanje dužnicima više je moralni «šamar» revnosnim kupcima. Jer i nekada nije sve u novcu, već i u odnosu prema kupcima. Sada se i EPS i distribucije u sistemu više bave dužnicima nego onima koji redovno plaćaju, a verne kupce treba paziti. Inače, iskoristiće prvu priliku i otići će kod drugog snabdjevača. I o tome EPS treba da misli, jer 2015. godina za čas stiže.

"Za neplaćenu struju u Srbiji nije problem, a ni sramota dugovati".

Direkcija za odnose sa javnošću
poklanja Vam pet primjeraka knjige

WAKING UP

Good morning, sleepy morning
Good morning, blue sky.
Thank you for the love, oh woman,
Thank you for bearing, oh grass.

ja.

THE FIRST SNOW

Sonja, come out, let's ramble.
I have a crazy desire to wander tonight.
Sonja, come and speak only
Little tenderness under your coat.

A little tenderness, a little self
Of great famine one bit,
Sonja, come out to ramble
Tonight was an unreal beautiful city

On the road the sky fell exhausted
Can no longer survive. Vitoir
And each lying betrayed you.
Calm down great sunset...

LOVĆEN OSIGURANJE A.D.

Lovćen osiguranje a.d. je kuća sa najdužom tradicijom u Crnoj Gori, a po prikupljenoj premiji, kapitalu i tržišnom učešću vodeća osiguravajuća kuća. Naš cilj je da u svakom momentu kvalitetno odgovorimo na zahtjeve naših klijenata kao i da obezbijedimo dugoročno održavanje dobre poslovne saradnje, koja se temelji na:

- izgradnji povjerenja,
- brizi o našim osiguranicima,
- sigurnoj nadoknadi štete.

Lovćen osiguranje Vas putem raznovrsne i povoljne ponude osiguranja štiti od svih opasnosti koje Vam mogu nanijeti štetu, zato osigurajte:

- sebe i članove svoje porodice,
- svoju imovinu,
- zaposlene i imovinu Vašeg preduzeća,
- računarsku i ostalu opremu,
- kuću ili stan,
- vozila,
- građevinske mašine,
- plovila,
- vazduhoplove,
- objekte u izgradnji i montaži,
- profesionalnu odgovornost,
- opštu odgovornost prema trećim licima,
- robu u transportu,
- životinje,
- usjeve i plodove i mnogobrojna druga osiguranja.

Jer Lovćen osiguranje a.d. je
Simbol Vaše sigurnosti!

Sve bliže informacije možete dobiti u INFO CENTRU:

Ul. Slobode 13A
81000 Podgorica
Tel: +382 20 404 404
Fax: +382 20 404 401

DIREKCIJA 020/404-400, Filijala PODGORICA 020/411-500, Filijala PLJEVLJA 052/321-359, Filijala NIKŠIĆ 040/214-110, Filijala BERANE 051/231-888, Filijala BIJELO POLJE 050/487-105, Filijala KOTOR 032/301-900, Poslovnica BAR 030/312-755

U FOKUSU: BRENDIRANJE POSLOVNICA SNABDIJEVANJA NA SJEVERU

Nakon sređivanja šalterskih mjesta Snabdijevanja na jugu i prve poslovnice na sjeveru Crne Gore brendirane su u skladu sa EPCG standardima. Poslovnice Snabdijevanja u Mojkovcu, Beranama i Rožajama novim enterijerom pružaju bolji ugođaj kako za korisnike, tako i zaposlene

nekad

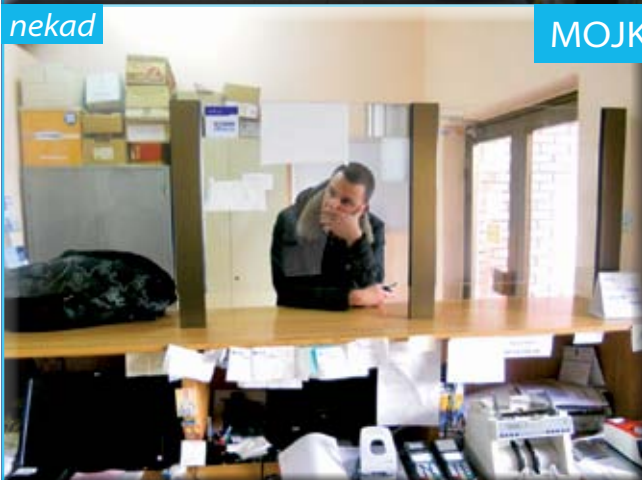

BERANE

sad

nekad

MOJKOVAC

sad

nekad

ROŽAJE

sad

Anketa: Operateri za naplatu o novom ambijentu šalter sala

DOPRINOS KVALITETU USLUGA

Za kvalitetno obavljanje radnih zadataka jedan od najvažnijih preduslova je poboljšanje uslova rada. FC Snabdijevanje može da se podiči da je to obezbijedilo u najvećem broju svojih jedinica u kojima preuređenom enterijeru pečat daju prepoznatljive korporativne boje. Evo šta o novom ambijentu šalter sala misle operateri za naplatu:

Velibor Leković

Velibor Leković, Snabdijevanje Budva

Dopada mi se novi izgled pulta, kao i to što sada nosimo uniforme i djelujemo kao ekipa, jer je i to bitan aspekt komunikacije koja je ovdje svakodnevni proces na kome treba neprekidno raditi. Kako su to primili oni zbog kojih se i ušlo u rekonstrukciju šaltera najbolje dokazuje komentar kupca koji je plaćao račun: „Iskreno me raduje novi imidž ovog mjesta, usluga vam je sa ovim kompletnija. Želim vam da nastavite sa novinama jer ste već dosta toga uradili da se poboljšate.“ Lijepo opremljen prostor i nove uniforme prate i lijepi postupci prema korisnicima, pa se u našoj kutiji za prigovore za devet mjeseci našao samo jedan listić.

Radomir Kavedžić

Radomir Kavedžić, Snabdijevanje Žabljak

Ne samo da smo moderno i lijepo opremljeni već smo dobili i drugu lokaciju koja je mnogo bolja od prethodne. Mislim da sada kupcima prezentujemo sasvim drugu sliku o sebi, profesionalniju, ozbiljniju. Na Žabljaku je porastao broj potrošača koji su došli da podmire račune za utrošenu električnu energiju od kako smo promijenili „lice“ naplatnog pulta.

Rajko Đukić, Snabdijevanje Berane

Mislim da je stvoren primjeren poslovni prostor, čime pokazujemo da njegujemo dopadljivu sliku EPCG kao domaćinske

kuće koja prva pruža ruku korisnicima usluga. Radno okruženje je sada ugodnije, bolji su uslovi rada. Svaki je čovjek odgovorniji, a što je još važnije, i zadovoljniji sobom ako je zadovoljan svojim poslom i radnim ambijentom. I od korisnika stižu pohvale za ukupnu sliku šalter sale koja predstavlja funkcionalni poslovni prostor. Smatram da je veoma važan taj prvi utisak koji kupac stiče upravo na šalterima za naplatu.

Rajko Đukić

Željko Bošković

Željko Bošković, Snabdijevanje Mojkovac
Sređivanjem šalter sala kompletirali smo svoju uslugu, što se osjeća u svakodnevnom kontaktu sa kupcima. Čini se da nas drugačije gledaju, osjeća se drugačiji odnos, mogu reći i odobravanje. Ako mi pokazujemo da nam je stalo do kompanije u kojoj radimo, kupci će to prepoznati, možda i usvojiti i postati revnosniji kada je u pitanju plaćanje računa.

Velija Ibrahimović, Snabdijevanje Rožaje

Za šalterom radim 32 godine, ovo je moja druga kuća. Stoga je prirodno da se veoma radujem što je sala sada udobnija, funkcionalnija. Svakako da je ljepše i ugodnije raditi u prijatnom ambijentu. Mala

investicija a veliki efekat. I građanima se dopada izgled pulta i to što smo jednoobrazno obučeni, što je veoma važno, s obzirom da smo mi u prvim redovima i u neposrednom kontaktu sa njima.

Ljiljana Rondović, Snabdijevanje Podgorica

Mislim da je dobro što je EPCG prisutna i na ovoj atraktivnoj lokaciji, kako bi pružila kvalitetnu i ekspeditivnu uslugu. Otvaranjem ovog informativno-naplatnog pulta u Delti, osim što smo pomogli građanima u svakodnevnim obavezama, pokazali smo još bolju sliku naše kompanije. Prostor je prelijep, veliki broj ljudi posjećuje Delta city, oni zaslužuju ovaj pult.

Ljiljana Rondović

Velija Ibrahimović

U FOKUSU: Kupci sve više uviđaju prednosti trajnog naloga za plaćanje računa

ODGOVORNO PREMA SEBI, LOJALNO PREMA KOMPANIJU

Više od 800 kupaca, u posljednjih dva mjeseca, otvorilo trajni nalog za izmirivanje računa za utrošenu električnu energiju. Ovaj način plaćanja omogućava niz prednosti, kao što su racionalniji raspored vremena, razne povoljnosti u vidu popusta na račun ili ostvarivanja prava za učešće u Loyalty programima koji obezbjeđuju brojne benefite, a uz to izbjegava se nepotrebno plaćanje zatezних kamata u slučaju da se zaboravi na vrijeme izmiriti obaveza ili račun bude dostavljen sa zakašnjenjem ...

Trajni nalog je sve omiljeniji način plaćanja računa i u Crnoj Gori. Razloga za to je više. Štedi se vrijeme koje se provede u redovima u banci ili pošti, brže se i efikasnije realizacije obaveza, izbjegava se plaćanje zatezних kamata, a tu je i mogućnost korišćenja brojnih prednosti koje nosi redovno izmirivanje računa.

Tako je posmatrano iz ugla kupca. Trajni nalog, međutim, ništa manje ne nudi ni kompanijama. One koje su se opredijele za taj servis obezbijedile su efikasnost u naplati potraživanja, po unaprijed definisanoj periodici. Pored toga, bolja je i efikasnost unutar kompanije.

EPCG je jedna od kompanija koja je svojim kupcima, nedavno, omogućila plaćanje računa za utrošenu električnu energiju putem trajnog naloga. U kompaniji smatraju da se time dodatno izlazi u susret kupcu i podiže kvalitet usluga, ali i da se na efikasniji način štite potraživanja.

Sa stanovišta zaposlenih, otvaranjem trajnog naloga potvrđuje se lojalnost i profesionalnost prema kompaniji u kojoj se obezbjeđuje egzistencija, ali daje i pozitivan primjer ostalim kupcima o prednostima redovnog izmirivanja računa.

A kada se radi o davanju pozitivnog primjera, onda se to, logično ponajprije očekuje od onih koji su odgovorni za dostizanje planiranih ciljeva poslovne politike. Rukovođeni time, u Elektroprivredi Crne Gore, prve trajne naloge za plaćanje računa za električnu energiju, tokom aprila i maja, otvorili su članovi menadžmenta.

Venka Janjušević, rukovodilac Sektora za finansije, među prvima je iskoristila tu mogućnost. Kaže da je još prije nekoliko mjeseci kod poslovne banke kod koje se uplaćuje zarada, otvorila trajni nalog za plaćanje električne energije. Zadovoljna je sa tim načinom izmirivanja te obaveze, jer se „uredno izmiruje utrošena struja i nema kašnjenja u plaćanju računa“.

-Procedura za otvaranje trajnog naloga se obavlja na šalteru banke i veoma je jednostavna i brza. Takođe, sam proces izvršavanja uplate sa mog računa na račun EPCG je siguran i efikasan, jer su banke obezbijedile pouzdane sisteme prenosa novca. EPCG do osmog u mjesecu bankama obezbjeđuje podatke o iznosu sa računa za električnu energiju koji svakog mjeseca treba "skinuti" sa tekućeg računa klijenta, a uslov je da u tom trenutku morate imati dovoljno sredstava na tekućem računu. Svim zaposlenim bih preporučila da se opredijele da koriste "trajni nalog" za plaćanje električne energije, poruka je Janjuševićke.

Sreten Gojković, izvršni rukovodilac Direkcije za tarife i odnose sa državnim institucijama, navodi da ga je pozitivno iskustvo sa plaćanjem računa za električnu energiju putem trajnog naloga opredijelilo da i račune za telekomunikacione usluge plaća na isti način.

-Zaista imam pozitivno iskustvo sa plaćanjem računa posredstvom trajnog naloga koji sam otvorio neposredno nakon što su se stekli tehnički uslovi za to. Sada sam relaksiran što se tiče rokova za pripisjeće računa i eventualno kašnjenja zbog njihove neblagovremene dostave, a više ne moram ni da čekam u dugim redovima ispred šaltera. I zato svima koji su u mogućnosti, a posebno kolegama iz EPCG, iskreno preporučujem da ne samo električnu energiju nego i ostale obaveze izmiruju na ovaj način, kaže Gojković.

Pozitivno iskustvo sa trajnim nalogom ima i **Mihailo Gluščević**, izvršni rukovodilac Direkcije za ICT. Gluščević nabroja niz prednosti korišćenja trajnog naloga u odnosu na tradicionalni, gotovinski način plaćanja.

-Korišćenje trajnog naloga kao mehanizma plaćanja računa za električnu energiju (i ostalih obaveza po raznim osnovama) pruža, prije svega, određeni nivo komfora. Najveća prednost je ušteda u vremenu iz razloga što plaćanje obavlja moja poslovna banka čime se isključuje potreba za odlaskom na šalter banke, pošte, lokalnog snab-

dijevanja, čekanje u redu. Druga prednost je plaćanje obaveza na tačno određeni datum koji se ugovara sa poslovnom bankom prilikom otvaranja trajnog naloga. Treća prednost je poboljšanje ličnog kreditnog rejtinga kod poslovne banke zbog redovnosti u izmirenju obaveza (rate za kredit, računi za struju, komunalije, telefoniju i sl.) s obzirom da pojedine finansijske institucije prilikom apliciranja za kredit analiziraju istorijat poslovne aktivnosti klijenta. Četvrta prednost je sigurnost - u svakom trenutku možete biti sigurni da je banka izvršila plaćanje u tačnom iznosu, promjena na računu se evidentira na kartici vašeg tekućeg računa, uz dodatni SMS servis o izvršenom plaćanju, ističe Gluščević.

Naši sagovornici služu se da bi i ostali zaposleni u EPCG trebalo da otvore trajne naloge za plaćanje utrošene energije i na taj način, poštujući međunarodnu praksu, pokažu odgovornost prema izmirivanju svojih obaveza i potvrde lojalnost kompaniji u kojoj obezbjeđuju egzistenciju za sebe i svoju porodicu.

Prema podacima iz baze FC Snabdijevanje, u posljednja dva mjeseca, trajni nalog otvorilo je više od 800 kupaca električne energije. Ohrabruje činjenica da se sve veći broj kupaca opredjeljuje za trajni nalog kao moderan i komforan vid plaćanja obaveza obezbjeđujući time niz prednosti i sebi i kompaniji prema kojoj izmiruje potraživanje. Inače, prijava na ovaj servis potpuno je besplatna, kao i svaka promjena trajnog naloga, a u slučaju da korisnik ne želi da nastavi sa korišćenjem navedene usluge, može raskinuti ugovor po pravilima navedenim u tom dokumentu.

Mitar VUČKOVIĆ

Među prvima otvorila trajni nalog: Venka Janjušević

Trajnim nalogom plaća i telekomunikacione usluge: Sreten Gojković

Poboljšava kreditni rejting: Mihailo Gluščević

Na osnovu člana 52 stav 2 tačka (v) Statuta Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić, Odbor Direktora Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić, na X sjednici, održanoj 18. 09.2013.godine, donio je

P R A V I L N I K
O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA
O ORGANIZACIJI ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE AD NIKŠIĆ

Član 1.

U Pravilniku o organizaciji Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić br. 10-00-41727 od 21.11.2012. godine, u članu 4. stavu (2) alineja 1. mijenja se i glasi:

„- Glavna finansijska direkcija koju čine operativne cjeline: Direkcija za plan, kontrolu i izvještavanje, Direkcija za računovodstvo i finansije, Direkcija za nabavku i logistiku, Direkcija za informaciono komunikacione tehnologije i Direkcija za tarife i odnose sa državnim institucijama;“

Član 2.

Član 14. mijenja se i glasi :

„(1) Glavna finansijska direkcija organizovana je u :

- Direkcija za plan, kontrolu i izvještavanje;
- Direkcija za računovodstvo i finansije;
- Direkcija za nabavku i logistiku ;
- Direkcija za informaciono-komunikacione tehnologije i
- Direkcija za tarife i odnose sa državnim institucijama.“

Član 3.

Poslije člana 14. dodaje se novi podnaslov „2.1.1. Direkcija za plan, kontrolu i izvještavanje,“ i novi član „14 a“ koji glasi:

„(1) Direkcija za plan, kontrolu i izvještavanje organizovana je u:

- Sektor za plan i kontrolu za funkcionalne cjeline i
- Sektor za konsolidaciju i izvještavanje .“

Član 4.

U podnaslovu 2.1.1. i članu 15. stavu (1) naziv : „Direkcija za računovodstvo, finansije i kontrolu“ mijenja se i glasi : „Direkcija za računovodstvo i finansije“, a alineja 3. i stav (4), brišu se.

Član 5.

Podnaslovi od 2.1.1 do 2.1.3. postaju podnaslovi od 2.1.2. do 2.1.4.

Član 6.

U podnaslovu 2.1.2. naziv „Direkcija za nabavku i upravljanje magacinskim poslovanjem“ i član 16., mijenjaju se i glase :

„Direkcija za nabavku i logistiku“

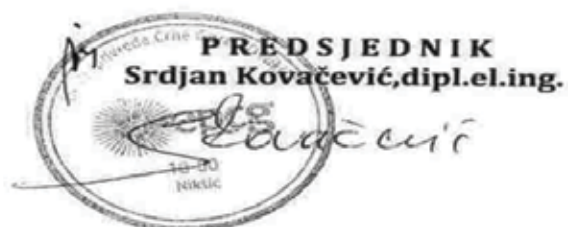
„(1) Direkcija za nabavku i logistiku organizovana je u:

- Sektor za stratešku nabavku ;
- Sektor za operativnu nabavku i izvještavanje i
- Sektor za logistiku. „

Član 7.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u informativnom listu Društva.

Broj : 10-00-45038
Nikšić, 19.9. 2013.godine

DALEKOVOD: Distribucija Žabljak sa poslovnicom Šavnik otklanja posljedice zimskih havarija

BIĆE POSLA DO NOVEMBRA

U žabljačkom kraju sanirane posljedice zimskog nevremena. Ugrađeno preko sedam stotina drvenih stubova, na stotine betonskih i na desetine hiljada metara samonosivih snopova. U Šavniku zamijenjeno 350 stubova, od čega 50 još dok je trajalo nezapamćeno nevrijeme s početka godine. Ako vrijeme posluži preostaje još dva mjeseca ozbiljnog rada.

Priprema za intervenciju: Monteri ED Žabljak

Turisti koji iz svih krajeva svijeta posjećuju Žabljak nijesu ova- ga ljeta imali većih zamjerki na kvalitet napajanja električnom energijom. Ovaj gradić u podnožju Durmitora, gdje turistička sezona traje cijelu godinu, bio je primjerno snabdjeven strujom. Poslije havarija koje su se događale protekle zime, već krajem marta stigao je napon za sve kupce električne energije na tom i području Šavnika. Međutim, mnogobrojne „slabe tačke“ otklanjaju se i dalje, a kako kažu ovdašnji distributeri, na njima će se raditi sve do novembra. Sa uspostavljanjem napona počeli su odmah nakon što je „protutnjelo“ nezapamćeno nevrijeme, ali su, u prvom trenutku, mogli da obavie samo najneophodnije radove, kako bi životi ljudi, a potom i njihova imovina bili bezbjedni.

Period stabilnog, proljećnog i ljetnjeg vremena, koje je i inače predviđeno za održavanje, omogućilo je žabljačkim distributerima postavljanje trista drvenih i, oko dvije stotine betonskih stubova, kao i deset hiljada metara samonosivih snopova, saznajemo od tehničkog direktora lokalne Distribucije, **Rade Raonića**.

-Ako nas vrijeme posluži, uradićemo još dosta toga. Trenutno imamo dovoljno stubova i ostalog rezervnog materijala. Teren je nepristupačan pa do pojedinih dionica ne možemo stići mehanizacijom. U tom slučaju nosimo stubove, negdje i do trista metara, pa nam to otežava i usporava rad. Tamo gdje su bili ugrađeni samonosivi kablovi bilo je manje intervencija. Prošle sezone smo ugradili njih deset hiljada, a ove godine petnaest hiljada. Preostaje nam još dva mjeseca rada, biće još ugradnje, kaže Raonić.

TREBA OBJEKTIVNO SAGLEDATI OKOLNOSTI

Kad prođe zima i okopne veliki snjegovi, neupućeni mogu pomisliti da za montere iz ED Žabljak dolazi period zatišja. Sa ljetom, Žabljaku, najvišočijem urbanom naselju na Balkanu, stiže i veliki broj turista, a sa njima i preopterećenje mreže. Preopterećenost je, inače, veća u prigradskim naseljima nego u centru, jer je tamo prisutan veliki broj divlje sagrađenih objekata. Osim toga, ljetnje grmljavine i pražnjenje elektriciteta, takođe, prave havarije. Od žabljačkih distributera čujemo da prijave kvarova počinju već od osam sati ujutro i traju do uveče, svakoga dana. Turisti ne prave razliku između radnog i neradnog vremena, vikenda. Oni, jednostavno rečeno, žele besprijekorno napajanje u svakom trenutku.

- Često se događa da pojedini mediji požure da slikaju neki nakrivljeni stub i, bez konsultacija sa nama, predimenzionišu problem. Takođe, dešava se da, tendenciozno ili ne izvuku neku rečenicu iz konteksta i ona dobije drugi smisao. Ne obaziru se na činjenicu da na održavanju elektro mreže na ogromnom planinskom i u dobroj mjeri nepristupačnom terenu monter i izgaraju danonoćno, sa punom sviješću o tome da Žabljak, kao turistički centar koji ima i zimsku i ljetnu sezonu, mora biti na visokom nivou turističkih i energetske standarda, podsjeća tehnički direktor tamošnje Distribucije, Rade Raonić.

Planinski masivi karakterišu i reljef šavničke opštine distributerima zadaju velike muke i ljeti, a kamoli zimi, ističe šef poslovnice u Šavniku, **Tomaš Jakić**. Ovaj kraj nema veliki broj potrošača, ali je teren izuzetno naporan. Kanjoni Komarnice, Pridvorice, Bukovice su, osim atraktivnosti i slika surovosti nedirnute prirode. Uprkos tome, šavnička ekipa koja, kao i žabljačka, broji trojicu montera, uspjela je da postavi preko trista stubova. Radilo se svakodnevno, najčešće, kao i žabljačani, i subotom i nedjeljom. Tome treba dodati i pedeset stubova koje su postavili još zimus, dok je trajalo nevrijeme. Na ptezu od Boana prema Krnjoj Jeli naišao je talas nevremena i slomio četrdesetak, uglavnom, zdravih stubova. Bio je slomljen i A stub u Grabovici gdje zbog toga dugo nije bilo električne energije.

-Preostaje nam da zamijenimo još 100 -150 stubova. Čeka nas i nešto kvarova na ormarima i trafostanicama. Imamo problem i sa neadekvatnim uzemljenjima za trafostanice koje su građene sedamdesetih godina. Osim toga, smještene su na privatnim imanjima na kojima nije dozvoljen pristup bez izvjesne nadoknade, objašnjava Jakić.

Podsjetimo, i žabljačkoj i šavničkoj ekipi za održavanje, koje imaju iskustva sa zimskim nedaćama, protekle zime su bili potrebni veliki naponi da bi sanirali kvarove, prvo na dalekovodima, a zatim i na niskonaponskoj mreži. Uprkos ogromnom zalaganju, dešavalo se da najzabačeniji krajevi ovog atara, poput Pašinog polja, nijesu imali napon po dvadesetak dana. Do nepristupačnih krajeva nijesu mogle ni motorne sanke, a ni ratrak, vozilo za pravljenje staza, pomoću kojeg su vukli stubove. Sanke primaju samo dva čovjeka, pa ukoliko bi sa njima i uspjeli da „osvoje“ određenu tačku, nijesu imali dovoljno ljudi za dizanje palog stuba, a trebalo je kopati i rupe. Mještani su im pružali pomoć koliko su mogli, ali i njih ima sve manje i manje na seoskom području.

Olivera VULANOVIĆ

URAĐEN NAJVEĆI DIO POSLA

VD direktora ED Žabljak, Vladimir Kaluđerović, kaže da su distributeri iz Žabljaka i Šavnika uradili najveći dio posla, ali da će, za potpuno saniranje kvarova i dovođenje mreže u korektno stanje biti potrebno još dosta vremena. Po njegovom mišljenju, obim kvarova uzrokovanih nevremenom koje je ovo područje zadesilo protekle zime, toliki je da je potrebno dugo i uporno djelovati na otklanjanju posljedica stihije.

Rade Raonić

DALEKOVOD: ED Kolašin

DO ZIME JOŠ DOSTA OBAVEZA!

U Elektrodistribuciji Kolašin i dalje naporno rade na sanaciji posljedica prošle zime. Iako je dosta toga urađeno, do kraja godine preostaje još posla, kako bi se situacija znatno popravila, a potrošači imali stabilno napajanje i u narednom periodu.

VD direktora ED Kolašin, **Branislav Medojević**, ističe da je, trenutno, najveći prioritet remont dalekovoda „Skrbuša“, koji je u toku, i dalekovoda „Manastir Morača-Rovca“, kao i re-

Naporno se radi na sanaciji elektro mreže: Simo Bajović (lijevo) i Branislav Medojević (desno)

Posla ima još dosta: Miodrag Bulatović

Ekipa Elektrogradnje radi na uklapanju

mont DV „Drijanak-Manastir Morača“, dok je remont DV „Mojkovac-Kolašin“, koji napaja Kolašin, skoro završen.

S obzirom na razuđenost 35 kV i 10 kV mreže Kolašina, nadam se da ćemo krajnjim zalaganjem zaposlenih uspjeti da saniramo najveći dio posljedica nevremena s početka ove godine. Međutim, sanacija niskonaponske mreže, koja je najviše oštećena, sigurno će potrajati do zime, kazao je Medojević.

Tehnički direktor ED Kolašin, **Simo Bajović**, kaže kako su ekipe stalno na terenu te da su prioritet dalekovodi, ali i da je dosta urađeno na sanaciji niskonaponske mreže.

-Imali smo velikih problema tokom zimskog perioda. Prvo smo sanirali oštećenja na najvažnijim dalekovodima, pa smo potom prešli na niskonaponsku mrežu. Moram istaći da smo imali veliku pomoć mještana, koji su nam uvijek izlazili u susret i pomagali gdje god je to bilo moguće. Naše ekipe zaista naporno rade i trude se da mrežu dovedu u najbolje moguće stanje, dodao je Bajović.

Da je posao obiman, a teren dosta nepristupačan uvjerila se i naša ekipa. Montere ED Kolašin zatekli smo u naselju Bare Kraljske, gdje su rastezali samonosivi 35mm² kabal. **Miodrag Bulatović**, elektro monter 1 u ekipi za održavanje vazdušne mreže, kazao nam je da do kraja godine moraju da pruže maksimum, kako bi rekonstruisali oštećene vodove.

-Najveću štetu pretrpio je dalekovod 10 kV „Skrbuša“. On je dugačak oko 42 kilometra, a nakon detaljne analize utvrdili smo da 182 stubna mjesta treba da se promijene. Potrebna je kompletna zamjena stubova, kao i zamjena oko 10 km užeta provodnika. I pored toga što je teren nepristupačan, uspjeli smo da rekonstruišemo do 30 odsto tog voda. Ipak, do kraja godine čeka nas težak i obiman posao, istakao je Bulatović.

Nema sumnje da će se situacija u Kolašinu, što se tiče snabdijevanja električnom energijom, značajno popraviti puštanjem u rad nove trafostanice 35/10 kV „Breza“. Građevinski radovi su završeni, a u toku su najzahtjevniji radovi na uklapanju trafostanice u postojeću 35 kV i 10 kV mrežu Kolašina.

-Uklapanje 10 kV voda je dosta komplikovano. Potrebna je jedan sistematičan rad, kako bi se to odradilo tako da potrošači ne osjete prebacivanje tih vodova iz stare u novu trafostanicu. Očekujemo da se ti poslovi završe za mjesec, tako da ćemo nakon toga imati novu i pouzdaniju trafostanicu – rekao je Medojević.

Nikola Bulatović, uklopničar TS „Breza“, navodi kako sama činjenica što je angažovana ekipa iz Elektrogradnje Podgorica, govori koliko je posao uklapanja zahtjevan.

-Završavamo uklapanje DV „Podgorica – Kolašin“ i DV „Kolašin - Rijeka Mušovića“. Potrebno je još dalekovoda uklopiti u novu trafostanicu, a očekujemo da će taj posao biti završen u roku, tačnije za mjesec, naveo je Bulatović.

Pored nove „Breze“, najveće i najznačajnije investicije, na području Kolašina ugrađeno je 650 „pametnih brojila“, koja će uz izmještanje mjernih mjesta, kao i u ostalim distribucijama, doprinijeti smanjenju gubitaka na mreži. Takođe, u toku su još dvije investicije - TS 10/0.4 kV „Morača“ sa priključnim dalekovodom i NN mreža u Planinci, koje bi trebalo da budu realizovane do kraja godine.

Jednostrano napajanje iz TS 220/110/35 kV „Mojkovac“ i dalje je najveći problem sa kojim se suočava Kolašin. Razuđenost mreže, kao i nepristupačan teren, u dodatnoj mjeri otežavaju posao zaposlenih u područnoj elektrodistribuciji. Ipak, oni se spremno suočavaju sa svim preprekama i uz velike napore i zalaganje trude se da napajanje električnom energijom u Kolašinu bude stabilno.

Marko BURIĆ

Nikola Bulatović pored 10 kV postrojenja u novoj „Brezi“

INTERVJU: Mijuško Bajagić, predsjednik Opštine Plužine

HE „PIVA“ – PONOS OPŠTINE I DRŽAVE

Izgradnjom HE „Piva“ i njenim puštanjem u rad, 1975. godine, potopljene su: jedan od najživopisnijih kanjona u Crnoj Gori i plodna zemlja uz obale rijeka Vrbnice i Pive. Potpuno je promijenjena geografija Pive i mikro klima. Potopljen je opštinski centar – staro naselje, kojeg se mnogi sa nostalgijom sjećaju. Ali, „od ljepote se ne živi“, kaže predsjednik Opštine Plužine, Mijuško Bajagić, u intervjuu za naš kompanijski list uz konstataciju da je grandiozni energetski objekat u kanjonu Pive, sa druge strane dao snažan podsticaj razvoju tog kraja. Opštinski centar izmješten je na lokaciju neposredno uz akumulaciono jezero hidroelektrane.

Šta i koliko hidroelektana „Piva“ znači za plužinsku opštinu?

Hidroelektrana „Piva“ je najznačajniji privredni subjekat u Opštini i Crnoj Gori u pravom smislu te riječi. U opštini u kojoj je izgrađen takav objekat zapošljava se stanovništvo i na posredan način utiče na razvoj posebno uslužnih djelatnosti. Značajan dio budžetskih sredstava po osnovu uplate poreza i doprinosa dobija opština. Iskreno se nadam da će u budućnosti biti iskorišćen i energetski potencijal Komarnice i nepotopljeni tok rijeke Pive, a zašto ne i rijeke Drine. Sigurno da bi izgradnja tako vrijednih objekata dodatno doprinijela razvoju naše Opštine i države. Naravno, za to sam da se ispoštuju svi potrebni standardi kod izgradnje i optimalna rješenja između ekonomske isplativosti i prirodnog okruženja.

Zadovoljan saradnjom sa EPCG: Mijuško Bajagić, predsjednik Opštine Plužine

Neki su, ipak, skloni da vjeruju da je bilo bolje prije izgradnje hidroelektrane. Kako je Vaše mišljenje o tome?

Tačno je da je formiranjem jezera dugog 42 kilometra, u dva kraka, potopljen jedan od najljepših kanjona ne samo u Crnoj Gori i najplodnije zemljište u Pivi, ali sam siguran da je valorizacija energetskog potencijala donijela mnogo više, nego što bi imali od turizma i poljoprivrede za čiji razvoj su, takođe, postojali izuzetni uslovi. Treba istaći da je u hidroelektrani zaposlen jedan broj stanovnika Plužina, da opština značajan prihod ubira od poreza i doprinosa, da je uloženo i u lokalnu infrastrukturu, posebno saobraćajnu. Hidroelektrana je finansijski podržavala projekte iz oblasti kulture i obrazovanja. Grandiozna brana i Pivsko jezero sa svim svojim karakteristikama s pravom su zastupljeni u turističkim prospektima lokalne Turističke organizacije. Međutim, u lokalnoj samoupravi smatramo, a takvo je uglavnom i mišljenje stanovnika ove Opštine, da bi trebalo, s obzirom na profit koji se ostvaruje od električne energije proizvedene ovdje, a do sada je proizvedeno blizu 30 milijardi kilovat sati vršne energije, da se mladim ljudima iz Pive da prednost u zapošljavanju u hidroelektrani, a opravdanim smatramo i potrebu da se donese zakon o koncesion- ojn naknadi opštinama na čijoj teritoriji su izgrađeni energetski objekti i potopljena teritorija, kako je to regulisano u evropskim zemljama. Obezbjedenje budžetskih sredstava po tom osnovu biće jedan od naših zahtjeva u narednom periodu.

Trenutno je aktuelna realizacija projekata iz paketa zaostalih obaveza EPCG po osnovu izgradnje HE „Piva“. Kako ste zadovoljni dinamikom radova i kako će se realizacija ovih projekata, po Vama, odraziti na kvalitet života u Plužinama?

Najvažnije je da se gradi kvalitetno: Gradilište u centru Plužina

Tačno je da je formiranjem jezera dugog 42 kilometra, u dva kraka, potopljen jedan od najljepših kanjona ne samo u Crnoj Gori i najplodnije zemljište u Pivi, ali sam siguran da je valorizacija energetskeg potencijala donijela mnogo više, nego što bi imali od turizma i poljoprivrede za čiji razvoj su, također, postojali izuzetni uslovi.

-Ti projekti su veoma važni za našu Opštinu i uglavnom se odnose na naselje opštinskog centra. Moram reći da dinamika nije u skladu sa ugovorenim rokovima, ali to ne stavljamo u prvi plan. Najvažnije je da objekti iz Ugovora o preostalim obavezama između Elektroprivrede i Opštine budu kvalitetno urađeni i na to, za sada, nemamo primjedbi. U toku je realizacija nekih manjih projekata u naselju kao što su: uređenje prostora ispred upravne zgrade HE „Piva“, sanacija pristaništa, sanacija glavnog vodovoda. Završava se izgradnja puta do odsječnog sela Brljevo. Po Ugovoru Elektroprivreda je uplatila sredstva za radove koji su se odnosili na rekonstrukciju ulice Baja Pivljanina i dijela ulice Lazara Sočice sa pripadajućim parkinzima i trotoarima, izgradnju rezervoara za vodu u središnjem dijelu naselja i jednog kilometra vodovodne mreže, što je u prethodnom periodu finansirala Opština. Očekujem da se do kraja ove godine kompletira projektna dokumentacija i da već naredne počne izgradnja i preostalih objekata u opštinskom centru: gradske saobraćajnice sa pratećom infrastrukturom, priključne raskrsnice za uključenje naselja na magistralni put, kanalizacione mreže i kolektora sa prečištačem otpadnih voda. Imali smo određenih teškoća sa eksproprijacijom zemljišta za izgradnju objekata, ali mogu da kažem da smo sve to prevazišli i da sada ne postoji ni najmanji razlog koji bi uticao na odlaganje radova. Još jednom ponavljam, najmanje je važno da li će pomenuti projekti biti završeni do kraja naredne godine, kako je ugovorom definisano, mnogo je bitnije da oni budu kvalitetno odrađeni na zadovoljstvo svih, a prije svega građana Plužina. Završetkom objekata definisanih Ugovorom poboljšaće se uslovi života stanovništva i stvorice se uslovi za razvoj ugostiteljskog i turističkog sektora, a time će se omogućiti i otvaranje novih radnih mjesta. Dakle, mnogo će biti bolja situacija za one koji ovdje žive, ali i one koji dolaze.

Kako ste zadovoljni saradnjom sa Elektroprivredom, odnosno menadžmentom hidroelektrane i kako te odnose vidite u budućnosti?

Što se tiče saradnje sa menadžmentom HE „Piva“, odnosno Elektroprivredom Crne Gore, ona je na zadovoljavajućem nivou. I to je dobro, jer smatram da je održavanje i stalno unapređivanje tih odnosa obostrana korist i odgovoran odnos prema lokalnoj zajednici i građanima kako u ovom periodu, tako i u narednom periodu, kad krene izgradnja novih energetskih objekata na teritoriji Opštine. Mi uvijek potenciramo korektan i konstruktivan odnos. Vjerujem da će se takvi odnosi nastaviti i u budućnosti. Nadam se da ćemo se dogovarati i u dijelu održavanja nivoa Pivskog jezera u toku ljetnjih mjeseci, kako bismo obezbijedili da ta hidroakumulacija bude jedan od važnih segmenata turističke ponude, što s obzirom na mogućnosti koje pruža uistinu i jeste.

Mitar VUČKOVIĆ

ANDRIJEVICA: NOVI DALEKOVOD I DVIJE TRAFOSTANICE

U Andrijevici je početkom avgusta stavljen u pogon novi dalekovod 10 kV „Sjenožeta – Rudo Brdo – Gradišnica“, kao i dvije pripadajuće distributivne trafostanice „Rudo Brdo“ i „Gradišnica“. Nakon uspješnog funkcionalnog ispitivanja, koje je počelo još 30. jula, pomenuti elektroenergetski objekti su pušteni u stalnu eksploataciju. Kada građani budu obezbjedili potrebnu dokumentaciju, steći će se i uslovi za puštanje pod napon i niskonaponske mreže Rudo Brdo i Gradišnica.

KOTOR: PET NOVIH TS I 10KV KABLOVSKI VOD

U kotorskoj Distribuciji, početkom septembra, počela je izgradnja pet trafostanica 10/0,4kV: čvorna distributivna trafostanica (NDTS) „Studentski dom“, DTS „Ramadanovići“, DTS „Risan1“, DTS „Prčanj 2“. Počela je i izgradnja 10 kV kablovskog voda od Sv. Stasija do Ljute, čime će se zamijeniti stare, dotrajale trafostanice i kompletirati kablovska mreža 10kV od Dobrote do Orahovca.

PODGORICA: OBJEKTI ZA BOLJI NAPON

U ED Podgorica u toku je tehnički prijem pet trafostanica 10/0,4 kV, vrijednih oko 175 hiljada eura. Radi se o MBTS „Vujačića servis“, NDTS „Donji Kokoti“, DTS „Zabjelo - 19.decembar“, MBTS „Karaburško polje III“ i DTS „Rog-livade“. Nakon tehničkog prijema pomenuti objekti će biti pušteni pod napon. Izgradnja stubnih trafostanica 10/0,4 kV „Suk II“ i „Srednja glavica“ u Danilovgradu, te „Srpska II“ i „Gosići II“ kao i ugradnja reklozera na nadzemnom vodu DV 10 kV „Podgorica“ iz TS „Podanje“ protiču u planiranim rokovima. Ugovorena vrijednost radova na ovim objektima je oko 150 hiljada eura.

Crna Gora: KINA PROTIV EVROPE

Elektroprivreda Crne Gore do 30. septembra očekuje finalne ponude na tender za drugi blok termoelektrane u Pljevljima. Ponuda bi trebalo da sadrži osnovne tehničke karakteristike za taj projekat kao i model finansiranja. Uz to, očekuju se i jasna ekološka rješenja i komercijalni predlozi.

Sudeći prema dosadašnjem interesovanju, za posao vrijedan oko 270 do 300 miliona eura boriće se nekoliko kompanija iz Kine, kao i dio firmi iz Evrope. Za gradnju drugog bloka zainteresovani su Škoda Praha iz Češke, Konzorcijum iz Poljske koji čine POLMOT, Alstom, Foster Wheeler, Slovački konzorcijum firmi Istroenergo Group IEG Slovakia-SES Tlmace, Rosato iz Rusije, Češka ČKD energy, kao i kompanija iz Turske. Među zainteresovanim su kineske kompanije China Machinery Engineering Corporation (CMEC), China Gezouba Group International Engineering Company (CGGC), Powerchina Hubei Electric Power Survey & Design Institute, China Nationaly Electric Engineering Co. Ltd. (CNEEC), TBEA Shenyang Transformer Group Co., Ltd., Kina.

Najdalje su u ovom poslu otišli od svih prijavljenih Škoda Praha i kineska Powerchina Hubei Electric Power Survey & Design Institute, Kina, čije su ekipe posjetile Pljevlja tokom prošlog mjeseca. U preliminarnim ponudama Kinezi su tokom proljeća ponudili cijenu od oko 270 miliona eura, dok su Česi za taj posao tražili nešto više od 300 miliona eura.

Planirano je da izabrani ponuđač bude izabran bez tendera, a projekat bi se realizovao kroz međudržavni ugovor, o čemu bi trebalo da se izjasni i parlament.

Dnevne novine

Crna Gora: WPD ZAINTERESOVANA ZA GRADNJU VJETROELEKTRANA

Njemačka kompanija WPD zainteresovana je za gradnju vjetroelektrana na dvije lokacije u Crnoj Gori, čija se vrijednost procjenjuje na preko 200 miliona eura, saopštio je projekt menadžer Andreas Šoli. WPD bi trebalo da gradi vjetroelektrane u Budvi i Ulcinju. Vjetroelektrana u Budvi trebalo bi da se nalazi u Reževićima i neće biti vidljiva s mora, dok je WPD spreman da preuzme već odobreni projekat za lokaciju u Ulcinju.

On je kazao da Crna Gora ima ogroman potencijal energije vjetra, što će izgradnjom podmorskog kabla prema Italiji još više doći do izražaja. WPD grupa osnovana je 1996. godine i lider je u Evropi po gradnji vjetroelektrana čija je snaga preko 2,5 gigavati i godišnjim prihodom od 3,8 milijardi eura.

Pobjeda

Hrvatska: MALI BROJ DOMAĆINSTAVA NAPUSTILO HEP ODS

Samo 0,4 odsto kupaca iz kategorije domaćinstva odlučilo se iz HEP ODS-a preći na alternativnog snabdijevača električnom energijom, piše Lider. Prema podacima HEP-ODS-a od ukupno 2,1 miliona kupaca oko 7.600 domaćinstava imaju od 1. septembra drugog snabdijevača.

Za RWE Energiju odlučilo se njih više od 3.500, a ta kompanija nudi uštedu do 12 odsto ukupne godišnje potrošnje električne energije. Prema posljednjem saopštenju Gen-I-ja, koji nudi do 12,5 odsto uštede na godišnjoj potrošnji odlučilo se oko 4.000 potrošača.

energetika-net.com

BiH: MOGUĆA ZABRANA IZVOZA ENERGIJE U EU

BiH još nije uradila ništa, iako je u januaru ove godine dobila rok od dva mjeseca, da ispuni dio obaveza iz Ugovora o Energetskoj zajednici, pa je samo pitanje vremena kada će biti kažnjena zbog neispunjavanja obaveza. Pored «izbacivanja» iz članstva u Energetskoj zajednici, što je već najavljeno, najgora bi ipak mogla biti zabrana izvoza električne energije iz BiH u zemlje EU.

- Trenutno ima nekoliko procesa koji su protiv BiH pokrenuti zbog neispunjavanja obaveza. Jedna od mogućnosti je i prijetnja zabranom izvoza električne energije iz BiH i druge radikalne mjere. To su najvažnija pitanja koja se moraju rješavati, potvrdio je Mirza Kušljagić, predsjedavajući Komisije za spoljne poslove Predstavničkog doma parlamenta BiH.

energoportal.info

International
Energy Agency

IEA: ČETVRTINA ENERGIJE IZ OIE

Prema podacima Međunarodne agencije za energiju (IEA), proizvodnja električne energije iz vjetra, sunca i hidroelektrana činiće do 2018. godine gotovo 25 odsto globalnog energetskeg miksa, što će biti više od udjela energije proizvedene iz gasa ili nuklearnih elektrana.

Taj trend omogućuje u prvom redu velika ulaganja u OIE u Kini, navodi IEA. Uz to, IEA upozorava vlade da ne zanemaruju svoje obaveze prema planovima za smanjivanje emisija ugljen-dioksida, jer su globalne subvencije za fosilna goriva još šest puta veće od subvencija za obnovljive izvore.

energoportal.info

Kina: SMRTNA KAZNA ZA EKOLOŠKE ZLOČINE

Kineska vlada nedavno je izdala novo pravno tumačenje koje će sudovima omogućiti izdavanje osjetno strožih kazni za ekološke zločine, uključujući i smrtnu za najteža kaznena djela protiv prirodne okoline.

Promjenama je prethodio niz protesta građana protiv zagađenog vazduha i vode, hemijskih fabrika i drugih projekata koji ozbiljno ugrožavaju zdravlje. Novinska agencija Xinhua javlja kako su Vrhovni narodni sud i Vrhovni narodni tužilac zajednički izdali dokument kojim se pojašnjavaju kriterijumi presuda za kaznena djela protiv prirodne okoline.

energoportal.info

Japan: NOVI PROBLEMI U FUKUŠIMI

Iz jednog rezervoara za skladištenje u nuklearnoj elektrani Fukušima iscurilo je najmanje 300 tona radioaktivnog materijala. Tokijska elektroenergetska kompanija (TEPCO), koja upravlja japanskom nuklearnom elektranom, saopštila je da voda koja je iscurila emituje radijaciju od 100 milisiverta na sat, što je nivo koji se smatra štetnim za ljude.

Kompanija navodi da nema značajnog povećanja nivoa radijacije izvan postrojenja i dodaje da ne vjeruje da je bilo koja količina radioaktivne vode iz rezervoara dospjela u obližnji Tih okean. Japanska vlada i operator oštećene centrale Fukušime obećali su «radikalne mjere» kako bi napokon riješili težak problem radioaktivne vode koja se čuva u spremnicima s kojima se nemarno postupalo i čija je sigurnost dovedena u pitanje nakon isticanja sadržaja.

glasamerike.net

Njemačka: E.ON: DOBIT POTONULA 42 Odsto

Najveći njemački dobavljač energije E.ON zabilježio je pad dobiti u drugom tromjesečju zbog smanjene potražnje za energijom u Evropi pod uticajem finansijske krize.

U periodu od aprila do juna temeljna neto dobit potonula je 42 odsto, na 1,9 milijardi eura. Prihodi su se smanjili tri odsto, na 64,6 milijardi eura. U E.Onu ističu da

će rekordno niske veleprodajne cijene energije i uzlet alternativnih izvora energije i dalje pogađati njene poslovne rezultate.

SEEbiz

Francuska: UVODI SE NOVI ZELENI POREZ

Francuska je najavila uvođenje novog zelenog poreza, koji bi trebalo da ohrabri industriju i domaćinstva da troše manje energije. Detalji još nijesu poznati, ali 2009. tadašnja Sarkozijeva vlada blokirana je u namjeri uvođenja poreza od 17 eura po toni ugljičnog dioksida, s namjerom da se iznos poreza poveća.

Taj potez rezultirao bi povećanjem cijene motornih goriva i 2009. ga je blokirao parlament. Novi porez trebalo bi da bude sastavni dio proračuna za iduću godinu, piše EMP.

energetika-net.com

INTERVJU: Momčilo Bukilić, nekadašnji predsjednik Poslovnog odbora SOUR EPCG

PRIORITET TREBA DATI HIDROELEKTRANAMA NA MORAČI

Hydroenergetski sistem na Morači je održiv i racionalan. Ne osporavam ni gradnju II bloka TE „Pljevlja“. Nema valjanog razloga zašto se ne realizuje stara ideja o prevođenju voda Zete u akumulacije Krupac i Slano. Prisustvo kompanije A2A, veoma je značajno za EPCG.

*Mislim da je moglo i moralo drugačije:
Momčilo Bukilić*

U vrijeme kada ste Vi, krajem osamdesetih, došli na čelo Poslovnog odbora EPCG već se bilo odustalo od izgradnje hidroelektrana u kanjonu Tare, ali je bilo dogovora oko izgradnje HE „Buk Bijela“ i HE na Morači. Ipak, tri decenije su prošle bez ulaganja u nove energetske izvore u Crnoj Gori. Zašto?

Odustajanje od gradnje hidroelektrana na Tari bilo je posljedica opšte jugoslovenske kampanje da se ta rijeka sačuva od potapanja i taj stav je imao veliki broj pristalica u ondašnjoj Jugoslaviji. Zbog odustajanja od Tare, bivše jugoslovenske republike dogovorile su se da se Crnoj Gori, godišnje, isporučuje 970 miliona kwh električne energije. Međutim, taj sporazum u praksi nikad nije realizovan, pa se Crna Gora ponovo okreće projektu hidroelektrana na Morači. Naime, na snazi je bio stav da sa gradnjom dvije elektrane na Morači treba početi odmah, a nakon 1990. godine izgraditi još dvije. Bilo je planirano da se novac obezbijedi izdvajanjem 1,7 dinara po litru od prodajne cijene nafte i njenih derivata, počev od januara 1988. do sredine 1993. godine. Dugo smo radili na konceptijski izmijenjenom sporazumu, ali ni od njega nije bilo ništa, iako je EPCG, u međuvremenu, uradila idejni projekat i dokumentaciju za pripreme radove. Bile su završene i studije o zaštiti i unapređenju životne sredine, o zaštiti manastira Morače, kao i revizija projekta. Posljednji pokušaj da se, u tom periodu, krene u izgradnju hidroelektrana na Morači bio je 1990. godine. U to vrijeme, Sovjetski Savez je imao dug u platnom bilansu prema Jugoslaviji, oko dvije milijarde dolara. Da bi se dugovanje podmirilo, bilo je dogovoreno da se ta sredstva namijene za izgradnju gasovoda koji bi pokrivao sve bivše jugoslovenske republike, izuzev Crne Gore. Prilikom usvajanja odluke od strane Savezne skupštine izglasan je i amandman kojim se Crnoj Gori omogućavalo da, na teret tih sredstava, do određenog iznosa, može finansirati gradnju nekog energetskog izvora. Polazeći od takvog zaključka, na zasjedanju Mješovitog jugoslovensko – sovjetskog komiteta, na kojem sam i ja učestvovao, bilo je dogovoreno da se novac usmjeri za hidroelektrane na Morači. Za njihovu gradnju bilo je predviđeno 480 miliona dolara, od čega je 130 miliona opredijeljeno za opremu. Na žalost, jugoslovenska

kriza i rat 1991. godine, kao i promjene u Sovjetskom Savezu osujetili su i to rješenje. S obzirom da je stopiran projekat hidroelektrana na Tari, Crna Gora se okrenula partnerstvu sa BiH oko gradnje HE „Buk Bijela“. Dugo se i uporno radilo na sporazumu kojim se regulisalo ulaganje, korišćenje i način upravljanja elektranom. Bilo je predviđeno da HE „Buk Bijela“ ima tri agregata, jačine 450 MW, koji bi godišnje proizvodili oko 1096 MWh električne energije. Od toga bi Elektroprivredi BiH pripalo, oko 73 odsto, a 27 odsto energije išlo bi prema EPCG koja je, 1989. godine, usvojila sporazum o zajedničkoj izgradnji i korišćenju. Izgledalo je da je početak gradnje na pomolu. Početkom 1990. godine bila je završena i investiciono tehnička dokumentacija, a pripremao se i prostor i naselje za izvođače radova. Međutim, Međunarodna banka za obnovu i razvoj, koja je trebalo da bude kreditor, zatražila je dopunski finansijski elaborat i ubrzo osporila taj projekat zbog političke krize u Jugoslaviji, a izbijanjem rata u zemlji definitivno su propali svi dotadašnji planovi. Zajedno sa predstavnicima Energoprojekta iz Beograda, EPCG je, 1988. godine, usaglasila program istražnih geoloških i hidroloških radova za izradu investiciono tehničke dokumentacije za gradnju HE „Komarnica“, na profilu „Lonci“. Trebalo je da hidroelektrana ima lučno – betonsku branu, visine 170 m, dva agregata jačine 168 MW, sa prosječnom godišnjom proizvodnjom od 323 GWh električne energije. I opet su rat, kao i finansijska kriza krajem 1991. godine prekinuli dalje istražne radove. Da li je sve ovako moralo da se odigra, da do danas ne bude izgrađen, ili, bar, započet, makar jedan novi izvor, pitanje je na koje nemam pravog odgovora. Mada, kad se sve uzme u obzir, i objektivne okolnosti i poteškoće, kao i neka ograničenja, ipak sam bliže mišljenju da je moglo i trebalo da bude drugačije.

Crna Gora je sada u situaciji da mora što skorije graditi novi izvor energije. Najizvjesniji je II blok TE Pljevlja za koji je Vlada već dala zeleno svjetlo. U opticaju je više projekata. Koji je, po Vama, realano graditi u skorijoj budućnosti? Situacija sa deficitom električne energije u Crnoj Gori postala je kritična, kako sa stanovišta sigurnosti i kvaliteta snabdijevanja kupaca, tako i zbog nepovoljnog uticaja na cijenu električne energije. Krajnje je vrijeme da se kao urgentan zadatak postavi gradnja novog izvora električne energije! Mislim da prioritet treba dati hidroelektranama na Morači. Realizacija tog projekta zavisi, manje ili više, od nas samih, bez bitnih uticaja sa strane. Osim toga, projekat

Situacija sa deficitom električne energije u Crnoj Gori postala je kritična, kako sa stanovišta sigurnosti i kvaliteta snabdijevanja kupaca, tako i zbog nepovoljnog uticaja na cijenu električne energije. Krajnje je vrijeme da se kao urgentan zadatak postavi gradnja novog izvora električne energije! Mislim da prioritet treba dati hidroelektranama na Morači.

Pomenuo bih i staru ideju o prevođenju voda Zete u akumulacije Krupac i Slano. Mislim da nema valjanog opravdanja zašto se ta zamisao ne realizuje, jer je HE „Perućica“, „koka koja nosi zlatna jaja“, a pri tom je poznato šta ona znači za elektroenergetski sistem Crne Gore.

je potpuno održiv i racionalan sa postojećom, uglavnom, dobrom infrastrukturom, neophodnom za gradnju. Moram napomenuti da, iznoseći stav o prioritarnosti potrebi gradnje na Morači, ne osporavam ni II blok TE Pljevlja, za koji je već dato zeleno svjetlo za izgradnju. Jednostavno, nijesam dovoljno u toku, naročito od kad je urađen rudarski elaborat za Maoče. Svojevremeno je postojala dilema gdje da se gradi II blok zbog velikih troškova transporta, iako su na lokaciji prvog bloka, prilikom gradnje, već bili izvedeni određeni radovi za potrebe II bloka. Pomenuo bih i staru ideju o prevođenju voda Zete u akumulacije Krupac i Slano. Mislim da nema valjanog opravdanja zašto se ta zamisao ne realizuje, jer je HE „Perućica“ „koka koja nosi zlatna jaja“, a pri tom je poznato šta ona znači za elektroenergetski sistem Crne Gore. Šta će značiti projekat interkonektivnog podmorskog kabla za elektroenergetski sistem i, uopšte, ekonomiju Crne Gore? Nema dileme da će postavljanjem podmorskog kabla do Italije, Crna Gora postati veoma važna trgovačka tačka, a dobiće na značaju i kvalitetu prenosne mreže Crne Gore i regiona, što je preduslov za uspostavljanje regionalnog tržišta električne energije.

Već dugo godina Elektroprivreda je suočena sa problemima gubitaka i otežane naplate računa za isporučenu električnu energiju. Kako sad, sa određene distance, gledate na probleme koji su bili prisutni i dok ste Vi bili na odgovornim funkcijama u EPCG?

Poznato je da je krajem osamdesetih godina bilo često povećanje cijena električne energije. To je bio odraz visoke inflacije i sveopšteg rasta cijena u Jugoslaviji i Crnoj Gori. Tako je, primjera radi, u decembru 1989. godine, inflacija u Jugoslaviji bila 58,89 odsto, dok je, na godišnjem nivou, iznosila 1255,7 procenata. U tim okolnostima, velika dugovanja, proizvodni deficit, te gubici na mreži, dodatno su opterećivali EPCG. Samo u periodu januar – mart 1990. godine fakturisano je preko 157 miliona novih, konvertibilnih dinara, a naplaćeno, svega, 37 miliona. Zbog neizmirenih računa, po nalogu Poslovnog odbora, EPCG je, u julu iste godine, isključila sa mreže KAT i Željezaru u dva navrata, po pola sata, a zatim im smanjila napajanje. To je bio, do tada, nezabilježen slučaj, povodom koga su nam stizale kritike sa raznih adresa.

Nakon toga, iz istog razloga, bila su isključena i druga, brojna crnogorska preduzeća. No, uprkos restriktivnim mjerama, dugovanja se nijesu značajnije smanjivala.

Kako vidite EPCG u budućnosti, tim prije što je sada prisutan i strateški partner, italijanska kompanija A2A?

Prisustvo strateškog partnera, italijanske kompanije A2A, smatram veoma značajnim. Postignuti rezultati u EPCG su velikim dijelom zaslugom njihovog prisustva i uticaja. Čini mi se da će vrijeme koje dolazi, to još više pokazati. Takođe smatram da kompanija kao što je EPCG može da ima veoma dobru perspektivu.

Razgovarala: Olivera VULANOVIĆ

POSTOJEĆA DOKUMENTACIJA DOBRA OSNOVA ZA BUDUĆA ISTRAŽIVANJA

Iako, s razlogom, žalimo što, u dužem vremenskom periodu, nijedan od planiranih, krupnih energetske objekata nije izgrađen, mislim da rad na tim projektima nije bio uzaludan već predstavlja ogroman doprinos istraživanju hidropotencijala Crne Gore, tvrdi Momčilo Bukilić, bivši predsjednik Poslovnog odbora SOUR EPCG. Neminovno, svi naredni projekti koji se tiču izgradnje hidroelektrana u Crnoj Gori oslanjaće se na one iz sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog vijeka. Oni su doprinijeli da se formira i razvije domaći kadar, mladi i školovani, osposobljeni da potpuno samostalno rade na istraživanju, idejnoj, tehničkoj i investicionoj dokumentaciji. Danas je jasno da su spoj narastajuće potrebe za električnom energijom kod nas i u okruženju, na jednoj strani, a na drugoj, veliki vodni i ostali energetske potencijal kojim raspolaže Crna Gora, garancija razvoja i velika šansa za budućnost Elektroprivrede Crne Gore.

ŽABLJAK:

DVIJE STUBNE TS U KOVČICI

Elektrodistribucija Žabljak je nedavno, u Kovčici, izgradila stubnu trafostanicu 10/0,4kV sa priključnim kablovskim dalekovodom od TS „Pošćenski kraj 2“. Trafostanica je završena, čeka se samo tehnički prijem. Inače, do sada, na ovom području nije bilo dovoljno napona pa su kupci električne energije imali ozbiljnih primjedbi.

Radi poboljšanja naponskih prilika, kao i lakšeg održavanja, posebno u toku zime, žabljački distributeri planiraju izgradnju još jedne stubne trafostanice istog naponskog nivoa u Kovčici. Očekuje se da će oba energetska objekta biti u funkciji tokom septembra.

DANILOVGRAD:

STABILNIJE NAPAJANJE KLIKOVAČE

U Klikovači u toku je ugradnja 10 kV kabla koji će postojeći DV 10 kV „Novo selo“ podijeliti u dva dalekovoda i to na način što će novougrađeni kabal napajati potrošače duž magistralnog puta Podgorica-Danilovgrad, a postojeći dalekovod domaćinstva u Klikovači. Zajednička investicija ED Podgorica i dijela potrošača, vrijedna je 85 hiljada eura. Obaveza kupaca odnosi se na građevinske radove za koje je potrebno izdvojiti oko 20 hiljada eura. -Naš je cilj vrlo jednostavan: da distributivni sistem, sigurnost isporuke i kvalitet električne energije dovedemo na što veći nivo. Zato su i sva naša nastojanja i konkretne aktivnosti usmjerene u tom pravcu, ističe tehnički direktor ED Podgorica, Mihailo Radenović.

PODGORICA: REKONSTRUKCIJA TS "PG 3" PO PLANU

Rekonstrukcija 10 kilovoltnog postrojenja u TS 110/10 kV „PG 3“ (Cvijetin brijeg) u skladu je sa planiranom dinamikom. Krajem septembra pušće se pod napon prva sekcija 10 KV postrojenja i polovina objekta, nakon čega će početi zamjena sekcije II koja će trajati oko dva mjeseca.

Ukupna vrijednost opreme je oko 1,2 miliona eura, a izvođenje radova koštaće 350 hiljada eura. Nakon rekonstrukcije eksploatacioni vijek ovog, za Glavni grad izuzetno važnog objekta, biće znatno produžen.

HERCEG NOVI: ZA TS "BAOŠIĆI" UPOTREBNA DOZVOLA, A ZA TS "KLINCI" ODOBRENJE ZA GRADNJU

Novoizgrađena TS 35/10 kV "Baošići", nedavno je tehnički primljena, pa nakon što dobije upotrebnu dozvolu, uskoro biti puštena pod napon i uklopljena u postojeću mrežu. Do kraja godine očekuje se i odobrenje za gradnju TS 35/10 kV "Klinci" do koje je planiran i 35 kV voda od TS "Kumbor". Radovi će biti završeni do kraja godine. Do kraja mjeseca, hercegnovski elektrodistributeri postaviće 10 kV kabal za DTS 10/0,4 kV "Čela", a počeli su i radovi na 10/0,4 kV TS "Podi", kao i polaganje 10 kV napojnog kabla. Projekat za izgradnju NDTs 10/0,4 kV "Kameno" trebalo bi da bude završen do sredine oktobra do kada će se pribaviti odobrenje za gradnju i raspisati tender za izvođača radova.

ŽIVOTNA PRIČA: Zoran Kasalica, poslovođa ekipe za održavanje ED Žabljak

NAPORNO, ALI LIJEPO

Zoran Kasalica je oduvijek volio iza-zove, planinske vrhove, visinu. Zato mu je blizak posao elektromontera u žabljačkom kraju, štaviše, kaže da ne bi mogao ni da radi ništa drugo. U ED Žabljak zaposlen je od 1995. godine, najprije kao monter, a posljednjih godina i kao poslovođa ekipe za održavanje vazdušnih vodova i kablova.

Terenski život može biti i lijep i naporan, skopčan sa nedaćama, ali i sa kretanjem i čistim vazduhom. Sve što čini rad na otvorenom, Zoran podjednako voli i smatra uzbudljivim. Nijedan dan nije isti, svaka intervencija je drugačija od prethodne, makar po tome da li se desila ljeti ili zimi, u pejzažu koji je jedan od najljepših na Balkanu. Čitav teren, svaku zaravan, proplanak, katun, prešao je više puta pješke i poznaje ga kao svoju kuću. Sa rijetkim, ostarjelim mještanima po zabačenim djelovima Durmitorskog kraja, Zoran i njegova ekipa održavaju prisne i prijateljske odnose. Na njihovu molbu, ekipa im zimi, često, donese lijekove, dovedu veterinaru, prebace ih do doktora, ili učine kakvu drugu, sitnu uslugu koja u snijegom okovanom i zavijanom kraju znači mnogo više nego na nekom drugom mjestu. Zato zahvalni domaćini uzvrate na pažnju kad god mogu: identifikuju mjesto kvara, pa obavijeste montere, pomažu pri podizanju i postavljanju stubova...

Činjenica da razumije i voli ljude ovoga kraja, svakako dolazi otuda što je i Zoran ovdje ponikao. Rođen je prije četrdeset godina u Virku, jednom od najljepših durmitorskih sela, podno Savinog kuka, u porodici poljoprivrednika. U vrijeme njegovog djetinjstva seoski krajevi su još uvijek bili puni života, pa je Virak imao i školu gdje je Zoran završio prva četiri razreda. Dalje školovanje nastavio je u četiri kilometra udaljenom Žabljaku, a srednju elektru školu završio je u Podgorici.

Sa trojicom montera iz svoje ekipe Zoran se slaže kao sa „najrođenijima“. Još se,

kaže, nije desilo da jedan sa drugim nerazgovaraju, a dosta se druže i provode i rijetko slobodno vrijeme zajedno. Prirodno je da tako bude jer, tvrdi Zoran, uvijek je život jednog od njih u njegovim rukama, ili obrnuto. Kao poslovođa, radi rame uz rame sa kolegama, ne izbjegavajući ni penjanje na stub, niti jedan drugi monterski posao. On je prvi među jednaki-

kima, pa je svaka intervencija rezultat međusobnog dogovora i konsultacija.

- Samo se na ovaj način mogu efikasno brinuti o sopstvenoj i bezbjednosti drugih ljudi i njihove imovine. Za osamnaest godina staža, koliko imam, još se nikom od nas nije desilo da doživi povredu pri radu. Mislim da ovaj podatak rječitije od mene govori o ozbiljnosti sa kojom pristupamo poslu – objašnjava Kasalica.

Atar koji pokriva ova ekipa montera od prije dva mjeseca proširen je na čitavu opštinu umjesto dotadašnje polovine. Naime, jedan broj kolega otišao je u penziju pa umjesto dvije, ovaj teren sad pokriva jedna ekipa. Od momenta kad se uklopničarima prijavi kvar, a oni proslijede informaciju tehničkom direktoru i na log za intervenciju stigne do ekipe, trojica montera, na čelu sa poslovođom Kasalicom ne staju. Kako trenutno postoji samo jedna ekipa pripravnici su svakoga dana. Zato na pitanje čime se bavi u slobodnom vremenu, Zoran spremno odgovara:

- Nemam slobodnog vremena. Pripravnost koja trenutno traje dvadeset i četiri časa u potpunosti nas angažuje. Ipak, trudim se, kad mogu, da skoknem do Virka i pomognem ocu oko imanja. Sa suprugom Dankom podižem dvoje gimnazijalaca: Ivanu i Arseniju. Osim na posao, sva moja energija usmjerena je prema porodici i djeci za koju se nadam da će biti ozbiljni i čestiti ljudi – kaže Zoran Kasalica.

Olivera VULANOVIĆ

Kao poslovođa Zoran je prvi među jednakima, pa je svaka intervencija rezultat međusobnog dogovora i konsultacija.

MLADE SNAGE: Neđeljko Nogo, šef Održavanja ED Budva

IMAO SREĆE DA RADI ONO ŠTO VOLI

Za **Neđeljka Noga** iz ED Budva početak rada je bio prilično lijepo iskustvo. Starije kolege su mu se veoma obradovale a on je, nakon knjige i računara, dobio priliku da radi sve o čemu je učio.

Ovaj diplomirani elektro inženjer, smjer energetika i elektroenergetski sistemi, karijeru u Elektroprivredi je počeo prije tačno četiri godine tokom kojih je prošao skoro sve stepenice, od održavanja elektro energetske objekata, do mjerenja, operativnog upravljanja, da bi se skrasio u Službi održavanja. Na pravom mjestu, kako kaže, jer je posao dinamičan i zanimljiv.

Malo ga je plašilo kako će se snaći, posebno što je u pitanju specifičan posao, povezan sa rizikom, ali se ispostavilo da to odgovara njegovim sposobnostima i temperamentu.

- Došao sam motivisan, spreman da učim, pa je prva godina rada protekla u učenju, iako taj proces još uvijek traje. To je posao koji se dugo uči, mada znam mnogo više nego kad sam počinjao. Gotovo svakodnevno se susrećem sa ozbiljnim stvarima koje se na fakultetu rade samo teoretski, „kradem“ znanje od veterana - priča Nogo koji smatra da, s obzirom da je dobio šansu, nema pravo na prosječnost, pa se s puno dobre volje trudi da u struci za

njega ne bude tajni. Zato će se i dalje usavršavati, trudeći se da opravda ukazano povjerenje i nastaviti školovanje na poslediplomskim studijama.

- Dobro sam se uklopio u radnu sredinu i veoma sam zadovoljan uslovima za rad i atmosferom u kolektivu – dodaje on.

On zauzvrat svoj posao obavlja savjesno, kad nešto radi, radi odgovorno, inače neće preuzeti posao na sebe i uraditi ga površno. Skromno naglašava da

će tako nastaviti i dalje, ali ne preskače da istakne cjelokupan doprinos u radu svih članova ekipe, jer timski rad gradi uspjeh.

- Iznad svega, najbolje u mom poslu su moje kolege. Stručni, vrijedni, savjesni i izuzetno dobri radnici, sa izrazitim timskim duhom i kolegijalnošću i zaista je prava sreća imati takve saradnike iza kojih stoji težak i mukotrpan rad na terenu i odsustvo od kuće po cijeli dan - kaže Neđeljko.

Uradili su mnogo u prethodnom periodu, rekonstruisali brojne trafostanice i kilometre 10 kV dalekovoda, položili mnoštvo novih niskonaponskih kablova. Odlučni su u namjeri da rekonstruišu sve kritične tačke, da bi naši kupci bili zadovoljni kvalitetom i sigurnošću snabdijevanja, jer je to jedan od ciljeva njihovog posla. Tu je i provjera mapiranja potrošača, implementacija AMM projekta, rad sa ispitnim kolima za detekciju kvarova...

- Istina je da smo opterećeni i da je ovo naporan posao, ali, s druge strane, svjesni smo u kom vremenu živimo, te da je dobro da ima dosta posla, odnosno, da ga uopšte ima – konstatuje Neđeljko.

Iako mnogo radi to mu ne pada teško. Dobre je volje i vedrog duha. Pored tih kvaliteta,

njegova vrlina koja ga preporučuje je i skromnost, iako današnje vrijeme kao da preispituje tu tezu.

- Ne može se govoriti o naporu i odricanju kada sam se za studije elektrotehnike opredijelio iz ljubavi. To je bio moj izbor. U životu se morate radovati onome što radite, da biste bili ispunjeni. Svaki posao je zanimljiv i izazovan ako se voli, jer pruža zadovoljstvo i samopotvrđivanje. Treba da radimo najbolje što možemo, meni je to jedina logika koju mogu da slijedim - dodaje ovaj vrijedni mladić.

Odmara jedino na moru, pored kojeg je rastao, jer mu vraća energiju koju mu iscrpi naporan posao i svakodnevni život.

U njegovoj sferi interesovanja je i muzika, kaže da je divno biti u tom čarobnom svijetu. Vidjevši njegove sklonosti, roditelji su ga upisali u Muzičku školu, gdje je naučio da svira harmoniku. Zato dio svog slobodnog vremena posvećuje toj ljubavi iz dječaćkih dana koja nije minula, iako je sve manje vremena za svirku, baš kao i za košarku koju je nekada intenzivno trenirao igrajući za Mogren. Stasavajući na najpoželjniji način, kroz muziku i sport, izbjegao je sve negativne izazove vremena u kome živi. Zato je zahvalan svojim roditeljima čije je četvoro djece imalo sreću da pravilno odrasta.

Srećan je kad je u društvu ljudi koje voli i kad je okružen opuštenim ljudima. Iako je u sportu bio borben, u privatnom životu je mirniji, mada se bori za ono do čega mu je stalo. Njeguje svoja prijateljstva, baš kao i ljubav prema jednoj Saneli. Otkriva nam da su pripreme za svadbeno veselje počele.

Biljana MITROVIĆ

Glavna finansijska direkcija OPROŠTAJ OD UZORNIH RADNICA

Glavna finansijska direkcija priredila je simboličan ispraćaj u penziju **Milki Čavić** i **Željki Šakotić**. Krajem jula, u Aneks sali EPCG, kolege i kolegice, na prigodan način oprostili su se od Milke i Željke, koje su bile iznenađene, ali i dirnute gestom svoje direkcije.

Milka Čavić, koja je radila na mjestu koordinatora platnog prometa za Energy Management i Prodaje, u našoj kompaniji je provela 38 godina, a Željka Šakotić, koja je obavljala poslove ekonomiste za zarade i ostala lična primanja, 31 godinu i šest mjeseci. Po riječima njihovih kolega i kolegice, bilo je čast raditi sa njima, a tokom dugog niza godina služile su kao uzoran primjer ostalim zaposlenima u našoj kompaniji.

Željka je iskoristila priliku da se zahvali svima na saradnji i priznala je da joj je bilo veliko zadovoljstvo sve te godine raditi u EPCG.

- Ova kompanija, posebno direkcija u kojoj sam radila, bila mi je kao druga porodica. Uvijek i u svakom trenutku moj sektor je pružao veliku pomoć i podršku, kako meni tako i svim ljudima. Hvala vam svima – kazala je Željka.

Marko BURIC

STRUČNI OSVRT: mr Snežana Đurović,
rukovodilac Sektora za zaštitu životne sredine

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM U EPCG

Upravljanje otpadom, prema Zakonu o upravljanju otpadom, predstavlja sprječavanje nastanka, smanjenje količina otpada ili ponovna upotreba otpada i sakupljanje, transport, prerada i odstranjenje otpada, nadzor nad tim postupcima i naknadno održavanje deponija, uključujući i aktivnosti trgovaca i posrednika otpadom.

Obaveza izrade Plana upravljanja otpadom utvrđena je Zakonom o upravljanju otpadom za proizvođača otpada koji na godišnjem nivou proizvodi više od 200 kg opasnog otpada ili više od 20 tona neopasnog otpada.

U cilju ispunjenja zakonom propisane obaveze EPCG kao proizvođač otpada je u septembru 2012.god. formirala Radnu grupu za izradu Plana upravljanja otpadom kojim se uređuje upravljanje otpadom koji generiše ova organizacija u svim njenim djelovima i dobila saglasnost na isti u julu 2013.god. Prilikom realizacije ovog dokumenta vodilo se računa da bude jasan i razumljiv i da predstavlja dokument kojim bi zaposleni, angažovani u bilo kom segmentu upravljanja otpadom, dobili odgovarajuće smjernice za upravljanje otpadom od samog mjesta njegovog nastanka pa do konačnog odlaganja.

Cilj Plana upravljanja otpadom

Osim ispunjavanja zakonske obaveze glavni cilj izrade Plana upravljanja otpadom je prikupljanje podataka kojima bi se utvrdilo trenutno stanje otpada koji nastaje u EPCG, vrste, količine i mjesta nastanka otpada i s tim u vezi uspostavile smjernice za smanjenje količina otpada, posebno otpada sa opasnim karakteristikama. Planom su utvrđena privremena skladišta na kojima će se odlagati opasan i neopasan otpad, način njihovog obilježavanja i uslovi skladištenja. Takođe, u skladu sa postojećom zakonskom regulativom, vršiće se nadzor, monitoring i evidencija po mjestima nastanka otpada. Plan upravljanja otpadom će se primjenjivati za sve djelove EPCG AD i ažuriraće se svake tri godine ili ako dođe do promjena u količini i načinu upravljanja otpadom.

Analiza postojećeg stanja

Analizom postojećeg stanja može se konstatovati da je ono opterećeno izvjesnim problemima. Obzirom da do sada nije vođena kontinuirana evidencija o količinama generisanog otpada po mjestima nastanka, u ovom Planu su date vrste i procijenjene količine otpada na osnovu prikupljenih podataka sa terena, gdje je to bilo moguće uraditi. Usled remonta trafostanica, podzemnih i nadzemnih mreža nastaju određene količine opasnog otpada. Za pojedine vrste otpada je urađena karakterizacija od strane ovlašćene organizacije, dok za druge nije rađena zbog poteškoća koje su se prije svega odnosile na veliki broj uzoraka, nemogućnosti rastavljanja opreme i sl. Zavisno od kategorije otpada, odlaganje otpada je do sada vršeno unutar već izgrađenih objekata poslovnih jedinica distribucije, magacinima i krugu transformatorskih stanica.

Mjere u cilju smanjenja proizvodnje otpada i način upravljanja otpadom

Planom je, u skladu sa važećim zakonskim propisima, dat pregled dosadašnje situacije po pitanju upravljanja otpadom u EPCG i predložene su mjere koje će doprinijeti smanjenju količine otpada koja se generiše na godišnjem nivou po svim funkcionalnim cjelinama.

Smanjenje količina otpada i opasnih svojstava otpada postizaće se na više načina i to:

- korišćenjem novih tehnologija koje smanjuju otpad na najmanju moguću mjeru
- sprečavanjem nastajanja pojedinih količina i vrsta otpada

- sprečavanjem stavljanja na tržište proizvoda koji u svom sastavu imaju nepoželjne komponente i
- sprečavanjem miješanja različitih materijala koji za posljedicu imaju nemogućnost ponovne upotrebe otpadnog materijala

Postupak upravljanja otpadom

Unutar svih djelova EPCG AD, na mjestu nastanka, organizovaće se prikupljanje materijala i opreme koja je predložena za otpis. Sa mjesta prikupljanja će se odgovarajućim (internim) prevoznim sredstvima odvoziti na lokacije privremenih skladišta, gdje će od strane ovlašćenih lica biti proglašen otpadom.

Razvrstavanje otpada

Početna faza u lancu upravljanja otpadom je njegovo razvrstavanje. Razvrstavanje otpada se vrši prema porijeklu, kategoriji i karakteru i vrši se na mjestu nastajanja otpada kako se ova operacija ne bi usložnjavala na mjestu privremenog skladištenja.

Klasifikacija otpada: Proizvođač otpada mora da klasifikuje otpad prije njegove predaje sakupljaču ili transporteru dodjeljivanjem indeksnog broja na mjestu nastanka otpada zajedno sa odgovarajućim detaljnim opisima pojedinih transportovanih vrsta otpada.

Pakovanje i obilježavanje otpada: Postupak pakovanja i obilježavanja upakovanog otpada je sastavni dio sakupljanja i razvrstavanja otpada. Vrstu pakovanja određuje vrsta otpada. Za pakovanje otpada moguće koristiti kontejnere, burad, kante odgovarajućih veličina koji su obilježeni i lako prenosivi, a koji će se evidentirati prilikom preuzimanja.

Skladištenje otpada

Otpad koji je propisno upakovan i obilježen privremeno se skladišti na za to predviđenom mjestu, u zavisnosti od vrste i karaktera otpada, do njegovogdaljeg tretmana. Obzirom da je najbolja lokacija za razvrstavanje otpada lokacija stvaranja otpada, poželjno je da privremeno skladištenje bude blizu mjesta proizvodnje otpada. Opasan otpad se skladišti u rezervoarima, kontejnerima i drugim posudama u okviru skladišta koje mora biti ograđeno od pristupa neovlašćenih lica, zaključano i pod stalnim nadzorom.

Transport otpada

Način transporta zavisi od izbora transportera koji pravi proizvođač otpada, od količine generisanog otpada, udaljenosti, ekonomskih troškova i rizika od pojave mogućih akcidenata. Izvoz, uvoz i tranzit otpada propisan je odredbama Zakona o upravljanju otpadom. U slučaju predaje opasne materije na prevoz, EPCG, kao pošiljalac, je dužna da pripremi opasnu materiju tako da ispunjava sve propisane uslove za njen prevoz. Dozvole za uvoz, izvoz i tranzit otpada izdaje organ uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore). Otpad transportuju firme ovlašćene za sakupljanje i transport otpada s namjenom predaje istog na dalju preradu ili deponovanje. Upakovan i obilježen otpad prati Formular o transportu otpada, kojim pošiljalac otpada, prevoznik i primalac otpada potvrđuju kretanje otpada od mjesta nastanka otpada ili privremenog skladištenja otpada do mjesta kojim upravlja primalac otpada.

Konačno zbrinjavanje otpada

Obzirom da u Crnoj Gori ne postoji postrojenje za fizičko-hemijski tretman, kao ni deponija opasnog industrijskog otpada, rješenje se najčešće nalazi u njegovom izvozu. U cilju konačnog

zbrinjavanja, otpad se predaje ovlaštenom sakupljaču/obrađivaču na dalje postupanje. Opasan i neopasan otpad se predaju na konačno zbrinjavanje isključivo preduzećima koja imaju dozvole za postupanje s otpadom. EPCG AD je do sada sklopila tri Ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji sa preduzećima koja posjeduju dozvole za sakupljanje, preradu/odstranjivanje i transport opasnog i neopasnog otpada i to sa: Centrom za reciklažu DOO Nikšić, Autoprevozom Bajović DOO Nikšić i Hemosan DOO Bar.

Evidencija o količini i vrstama otpada

EPCG, kao proizvođač kod kojeg otpad nastaje na više lokacija vodi evidenciju o količini i vrstama odvojeno po mjestu njegovog nastanka. Evidencija se vodi za svaku vrstu otpada odvojeno i u formi zbirke formulara i čuva se najmanje tri godine. Proizvođač otpada je obavezan da vodi godišnji izvještaj za svaku vrstu otpada i da podatke u pisanoj i elektronskoj formi dostavlja organu lokalne uprave.

Preporuke za izgradnju objekta za skladištenje otpada

Lokacije na kojima će se obavljati privremeno skladištenje koje su predviđene Planom su: HE Piva, HE Perućica, TE Pljevlja i Stara trafostanica u Danilovgradu.

Objekti za privremeno skladištenje moraju svojim kapacitetom zadovoljiti postojeće potrebe, tako da se prilikom projektovanja proračuni obavljaju za dvostruko veće količine opasnog otpada, od onog koji se inače generiše između dva ciklusa obrade odnosno transporta. U skladu sa važećim propisima i propisima EU preduzeće koje generiše opasan otpad na svojoj lokaciji treba da postigne normative "dobre skladištarske prakse" (BREF - BAT) i da oformi privremeno skladište opasnog otpada pod sledećim uslovima:

- da je otpad zaštićen od atmosferskih uticaja (padavine, električna pražnjenja...)
- da je pod vodonepropusan i da je izveden kiselo otporan premaz
- da skladište nije ni na koji način povezano sa odvodom u atmosfersku ili sanitarnu kanalizacionu mrežu
- da pod skladišta ima izveden nagib od 1 - 2 % i da ima prihvatnu posudu zapremine dovoljne za prijem 200 l tečnog otpada ili da postoji obdijeljen prihvatni sud od nerđajućeg čelika
- da je bar jedan zid skladišta požarno dostupan sa spoljne strane objekta odnosno požarnog puta
- da je nedostupno neovlašćenim licima
- da posjeduje opremu i sredstva za dojavu, gašenje i sprečavanje širenja požara
- na uočljivom mjestu mora biti istaknut plan djelovanja u slučaju vanrednog događaja sa imenima i telefonskim brojevima odgovornih osoba, policije i vatrogasne službe

Skladište opasnog otpada mora biti osvijetljeno da bi omogućilo bezbjedno rukovanje opasnim otpadom. Na privremenom skladištu trebaju biti postavljene table, urađene od lima ili plastificiranog papira, sa oznakama upozorenja i obavještenja.

Odgovornost

Plan upravljanja otpadom EPCG je donesen na period do tri godine i za praćenje njegovog sprovođenja biće odgovorno lice u Direkciji za sistem kvaliteta i zaštitu životne sredine. Odgovorno lice u Direkciji će imati obavezno da prati ispunjenje zadataka predviđenih Planom, predlaže mjere i aktivnosti za njegovo efikasnije sprovođenje i da o ispunjenim obavezama izvještava poslovodstvo.

U cilju efikasne implementacije od velikog značaja je i edukacija zaposlenih koji će biti angažovani u lancu upravljanja otpadom.

Zaključak

Da bi se postigli ciljevi predviđeni Planom potrebno je:

- Izgraditi privremena skladišta opasnog i neopasnog otpada
- Izvršiti karakterizaciju otpada čiji je sastav nepoznat
- Odrediti i edukovati direktne učesnike u sistemu upravljanja otpadom, dostaviti im odgovarajuće informacije o vrstama i karakteristikama otpada koji se mogu pojaviti u pojedinim jedinicama kompanije
- Donijeti interna uputstva o načinu proglašavanja materijala otpadom i dodjeljivanja odgovarajućih šifri iz kataloga otpada
- Na istaknutim mjestima, na privremenim skladištima postaviti pisana uputstva koja se odnose na mjere zaštite zaposlenih i bezbjednosti na radu; predvidjeti teorijsku i praktičnu obuku zaposlenih iz oblasti bezbjednosti i zdravlja na radu i opremiti lokaciju kompletima prve pomoći i opremom za zaštitu od požara

Za uspješno sprovođenje ovog Plana potrebno je Planom investicionih ulaganja predvidjeti određena sredstva za izgradnju predviđenih objekata i koordinirano sprovođenje drugih elemenata uz mogućnost korišćenja sredstava iz EU fondova.

HE "PERUĆICA": NJEMCI BI DA ULAŽU U HIDROENERGIJU

Privredna delegacija iz Njemačke sa ministrom za privrednu saradnju i razvoj, Dirkom Nibelom na čelu, tokom avgustovskog boravka u Crnoj Gori posjetila je i HE "Perućica". Inače, Njemci su veoma zainteresovani za ulaganja u hidroenergetske objekte u Crnoj Gori.

-Njemačka je do sada, najviše novca u Crnu Goru uložila posredstvom KFW banke i to 260 miliona eura. Kroz direktnu tehničku podršku Crnoj Gori je pomogla sa više od milion eura. Bilo je ulaganja i u finansijski sektor, ali i hidroelektrane "Perućica" i "Piva", prenos i distribuciju električne energije, obrazovne i druge ustanove, podsjetio je ministar Nibel

EPCG: VEĆA POTROŠNJA U AVGUSTU

Domaćinstva su u avgustu potrošila 11 odsto više električne energije nego u julu. Potrošeno 112 GWh energije, koliko i tokom avgusta prethodne godine. Tako je prosječan avgustovski račun za električnu energiju za domaćinstva (ukoliko se izuzmu neočitanja mjerna mjesta u objektima koji nisu stalno nastanjeni) iznosio 41,39 eura sa uračunatom taksom na tarifno brojilo. Domaćinstva u Mojkovcu bilježe najnižu prosječnu potrošnju od 25 eura, dok je najveća potrošnja prethodnog mjeseca očitana u Ulcinju, gdje su domaćinstva u prosjeku potrošila električne energije u vrijednosti od oko 67 eura. Račun vrijedan preko 150 eura dobilo je samo 1,67 odsto potrošača, dok je potrošnja od 100 do 150 eura očitana kod 2,42 odsto kupaca.

FELJTON: Monografija "Resursi površinskih voda Crne Gore",
mr Slavko Hrvačević (IX)

KARAKTERISTIKE TERENA SLIVA RIJEKE ČEHOTINE

Mr Slavko Hrvačević, dipl.inž., naš poznati ekspert u oblasti voda, svoja dugogodišnja istraživanja vodnih resursa Crne Gore krunisao je vrlo lijepom i korisnom knjigom. Kao što i sam autor kaže u uvodu knjige - vodni resursi predstavljaju najveće prirodno bogatstvo Crne Gore. Ta resursna dragocjenost ne samo da dosad nije bila na odgovarajući način iskorišćena za dobrobit ljudi, već nije bila ni cjelovito monografski obrađena. Ideja o izradi monografije proistekla je iz autorovog dugogodišnjeg rada u Elektroprivredi Crne Gore, ali i kao saradnika Republičkog hidrometeorološkog zavoda Crne Gore. Sadržaj monografije »Resursi površinskih voda Crna Gore« koncipiran je sa namjerom da prije svega sintetizuje relevantne podatke, procese i projekte u oblasti voda i omogući formiranje solidne baze za dalju nadgradnju.

Usvojena površina sliva Čehotine (do hidrološke stanice Gradac) iznosi 810 km². Prosječna visina padavina za period 1949-1991. godine iznosila je 930 mm. U slivu Čehotine se godišnje formira na račun padavina $V_{\text{pad}} = 753.3$ miliona metara kubnih godišnje. Oticaj za navedeni period iznosi 13.4 metara kubnih vode u sekundi. S tim u vezi, oticaj sa sliva je $V_{\text{oteklo}} = 422.6$ miliona metara kubnih vode godišnje.

Iz ovoga proizilazi da je evapotranspiracija (odnosno gubici koji uključuju i eventualno podzemno oticanje) za čitav sliv Čehotine 330.7 miliona metara kubnih godišnje ili % P= 44.

Izdašnost sliva može se izraziti sa koeficijentom oticanja ($j=0.59$) i modulom oticanja ($q=16.5$ litara u sekundi po kilometru kvadratnom), što govori o vodnosti sliva.

Prilikom izrade bilansa za sliv Čehotine, uočena je određena nerealnost, koja se može uočiti kod bilansnih elemenata za čitav sliv. Koristeći ranije podatke, a stim u vezi i sračunate bilanse od pojedinih autora, podaci se razlikuju. Vjerovatno da se radi o dosta oskudnim i nedovoljno pouzdanim, kako klimatološkim,

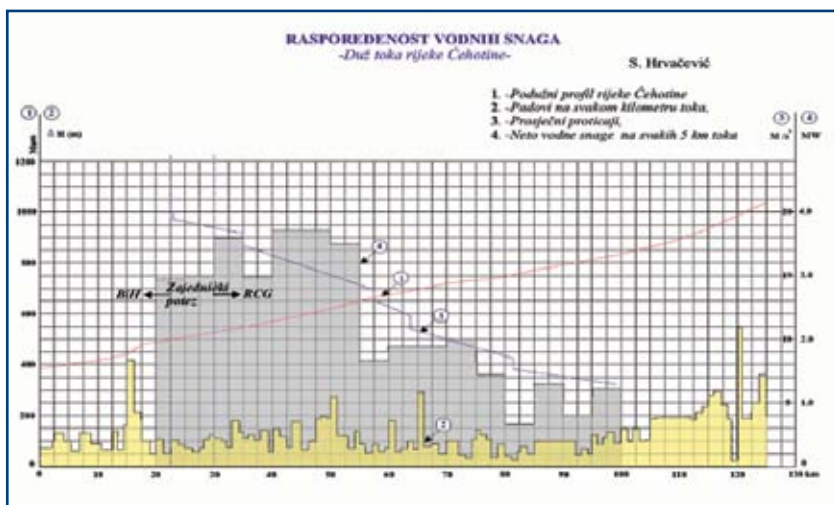
tako i hidrološkim podacima. Po analogiji u odnosu na slične i susjedne slivove, može se realnim smatrati da se koeficijent oticanja kreće od oko 0.60, tj. da na evapotranspiraciju otpadne oko 30%.

Sliv rijeke Čehotine je najskromniji u pogledu raspoloživih hidroenergetskih potencijala na razmatranom području Crne Gore. U gornjem dijelu sliva padavine su čak nešto i manje. Specifični moduli oticanja su dosta skromni u odnosu na ostala područja proučavanih terena Crne Gore.

Padovi toka rijeke Čehotine su dosta skromni i neravnomjerni. Najučestaliji su padovi od 3 do 6 m/km, da bi se na pojedinim kratkim dionicama povećali do 22 m/km. U toj zoni potencijali dostižu vrijednost od 0.72 MW/km, što je znatno skromnije od odgovarajućih specifičnih vodnih snaga drugih vodotoka razmatranog područja crnomorskog sliva Crne Gore. Najveći padovi na dužim dionicama se nalaze na donjem dijelu toka u Crnoj Gori, između km 33 do km 55. Veliki pad se nalazi u zoni oko km 66, gdje iznosi oko 12 m/km. U gornjem toku Čehotine padovi su veliki, do 22 m/km, međutim u toj zoni su proticaji mali, is-

U terenima sliva rijeke Čehotine nema vodom izdašnih izvora kakvi se javljaju u slivu Pive i Tare i u slivu Jadranskog mora. Smanjena izdašnost je svakako posljedica hidrogeoloških odlika terena kao i debljina kolektora u kojima se akumuliraju podzemne vode. To je posljedica manjeg rasprostranjenja vodopropusnih i polupropusnih stijena u ovom slivu i njihovog bržeg smjenjivanja sa vodonepropusnim stijenama.

Može se navesti da u čitavom slivu Čehotine na teritoriji Crne Gore nema izvora čija izdašnost prelazi oko 1000 l/s, izuzev izvora ispod Zelene stijene, koji se nalazi u dolini rijeke Čehotine, u mjestu Vrulja, i izvora kod Gradca, zvanog Vrelo. Ovaj izvor se nalazi neposredno pored ušća rijeke Kamenice u Čehotinu. Procijenjena izdašnost mu je $Q_{\text{min}}=100$ l/s. Vodom najizdašniji izvori su još, sa desne strane Čehotine Badovine nizvodno od Pljevalja, Breznica ($Q_{\text{min}}=50$ l/s), potom izvor Joguštica ($Q_{\text{min}}=5$ l/s), Bezarska vrela ($Q_{\text{min}}=10$ l/s), izvor Zmajevac ($Q_{\text{min}}=10$ l/s), Mandovac ($Q_{\text{min}}=15$ l/s), Tvrdiš ($Q_{\text{min}}=65$ l/s) na obodu Pljevaljske kotline i dr.

pod 2 m³/s, tako da su raspoložive vodne snage male i neekonomične. Neto vodne snage smanjuju se na samo 0.3 MW/km, pa i manje od ove vrijednosti, dok je vrijednost specifičnog površinskog potencijala za cio sliv takođe vrlo skroman i iznosi 0.34 kWh/m², što je najmanja vrijednost na razmatranom području u okviru sliva Drine.

Ukupne neto vodne snage Čehotine, iznose na razmatranom dijelu glavnog toka tj. uzvodno od km 23, oko 40 MW. Potencijal većih pritoka Čehotine procjenjuje se na 13.8 MW, sa energetske ekvivalencijom 121 GWh. Prema tome, neto vodne snage za prosječni proticaj na čitavom

slivu Čehotine iznose 50.7 MW, dok je odgovarajući hidroenergetski potencijal od voda ispod prosječnog proticaja 444 GWh.

Ukupni tehnički iskoristiv potencijal, Čehotine, po obrađivačima vodoprivredne osnove (1981.), na razmatranom potezu iznosi 331.2 GWh.

U gornjem toku Čehotine vodoprivredno rješenje je determinisano već izgrađenom akumulacijom Otilovići. Umjesto da se taj profil iskoristi za formiranje čeone akumulacije, koja bi omogućila racionalnije rješenje na čitavom nizvodnom potezu, izgrađena je mala akumulacija, od samo

13 hm³ vode, koja služi za obezbjeđivanje vode TE "Pljevlja". Profil je omogućavao izgradnju brane sve do kote 870 mnm.

Brana Otilovići urađena je u profilu Otilovići, na km 94 + 300. Zahvatanje voda je 0.8 m³/s i sa znatno nižim usporom. Umjesto NU 869 mnm i korisnom zapreminom od 72 mil. m³, koliko se planiralo za realizaciju derivacione HE »Pljevlja«, čime bi se ostvarile proizvodne mogućnosti tog postrojenja od preko 45 GWh, izvedena je brana sa NU 837.5 mnm i ukupne zapremine 18 mil. m³ i korisne zapremine od 13 mil. m³. Kota krune brane je 842 mnm, a računski maksimalan uspor 841 mnm.

Prema Vodoprivrednoj osnovi Crne Gore (2001) razmatrane su dvije varijante korišćenja hidropotencijala rijeke Čehotine:

Postrojenja na Čehotini – varijanta 1.

Postrojenje	KNU mnm	Vkor hm ³	Hbr m	Qinst m ³ /s	Nist MW	Egod GWh
Gradac	742	85	78	38	23	65.5
Mekote	657	74	74	38	26	70.6
UKUPNO		159			49	136

1. Po prvoj varijanti pored izgrađene akumulacije "Otilovići", predviđena je izgradnja nizvodnih akumulacija "Gradac" i "Mekote".

2. Prema drugoj varijanti, uzimajući u obzir vodnost rijeke Čehotine i njen visinski položaj, došlo se do zaključka da nizvodno od Gradca postoje izuzetno povoljni uslovi za realizaciju veće akumulacije. Sa podizanjem brane nizvodno od Mekota, na profilu "Milivci", dobija se veća akumulacija i količina energije, a i mogućnost korišćenja voda Čehotine u pravcu akumulacije HE "Buk Bijela".

Postrojenja na Čehotini – varijanta 2.

Postrojenje	KNU mnm	Vkor hm ³	Hbr m	Qinst m ³ /s	Nist MW	Egod GWh
Gradac	742	85	85	38	25	72.0
Milovci	650	386	119	50	50	149.7
UKUPNO		471			75	222
<i>Derivacija HE "Milovci" ("Buk-Bijela")</i>						
Gradac	742	85	85	38	25	72.0
Milovci	650	386	134	50	48	145.8
UKUPNO		471			73	217.8

IN MEMORIAM

KRSTO STEVANOVIĆ (1934 – 2013)

Krsto Stevanović, mašinski inženjer, predsjednik podružnice penzionera EPCG, dugogodišnji šef Službe mašinskih poslova HE „Perućica“, preminuo je 24., a sahranjen 25. avgusta u Nikšiću.

Mašinski fakultet završio je na Univerzitetu u Beogradu, a u HE „Perućica“ se zaposlio 1971. godine. Svoje najplodonosnije radne godine darovao je najstarijoj crnogorskoj hidroelektrani i ostao joj vjeran sve do odlaska u penziju, 2001. godine. Omiljen među kolegama i radnicima, takav je ostao i kao penzioner. Aktivnog i živog duha, bio je na čelu udruženja penzionera naše kompanije u kojoj je uvijek bio rado viđen. Do posljednjeg dana interesovao se za društveno ekonomska kretanja, kao i za mjesto i napredovanje EPCG unutar njih. Ostaće upamćen kao stručnjak, čovjek predan poslu, pošten i, nadasve, druželjubiv i duhovit.

SA SVIH MERIDIJANA

ENERGETSKI EFIKASNO SJEDIŠTE UN-A

Ujedinjene Nacije su u julu otvorile novo regionalno sjedište u Kopenhagenu. Osim zanimljivog dizajna u obliku zvijezde, novo sjedište je i energetske efikasno. Nova građevina smještena je na ostrvu u blizini centra Kopenhagena, a u njoj će raditi ukupno 1700 zaposlenih UN-a.

Fotonaponski sistem, koji je postavljen na krovu građevine uz pomoć 1400 solarnih panela proizviće 297 hiljada kWh električne energije. Perforirani bijeli aluminijski omotač, kojim se upravlja putem kompjutera kontroliše ulazak toplote i dnevnog svjetla, dok se cijela građevina hladi uz pomoć morske vode te ima ugrađen sistem prikupljanja kišnice koji se koristi kao tehnička voda.

[/croenergo.eu/](http://croenergo.eu/)

STARI INDUSTRIJSKI PARK POSTAO ZELENA OAZA

Italijanski arhitekta, Đuzepe Tortato, uspješno je staro industrijsko područje u Milanu pretvorio u novi poslovni kompleks prepun zelenih površina koje okružuju energetske zgrade i multifunkcionalni prostor u obnovljenom mlinu.

Projekat pod nazivom „La Forgiatura“ dokaz je kako se adekvatnim očuvanjem stare industrijske arhitekture može postići moderna regeneracija krajolika i prenamjena prostora s ciljem zadovoljavanja modernih poslovnih aktivnosti.

Unutrašnji prostori osmišljeni su kako bi bili što udobniji i energetske efikasniji za «stanare» te su povezani sa spoljnim prostorima putem zelenih terasa, ali i velikih prozora, koji omogućavaju maksimalan ulaz prirodnog svjetla. Jedan od najznačajnijih aspekata novog projekta su zelena brda koja na elegantan način skrivaju energetske i operativno srce kompleksa.

[/laforgiatura.it/](http://laforgiatura.it/)

DLAKAVI NEBODER KOJI HVATA ENERGIJU VJETRA

Arhitekta studija „Belatchew Architects“ nedavno su predstavili vizionarsku ideju pod nazivom “Strawscraper”. Radi se o nadogradnji jednog od postojećih nebodera u Stokholmu, koji će zahvaljujući novom omotaču prekrivenim posebnim “dlakama” moći hvatati energiju vjetra te je pretvarati u električnu energiju.

Proizvodnja električne energije iz vjetra u urbanim sredinama još uvijek je vrlo veliki izazov, no švedski arhitekti smatraju da su pronašli rješenje koje zadovoljava složene zahtjeve «suživota» postrojenja za proizvodnju energije i gusto naseljenih urbanih područja. Sistem za proizvodnju energije koristi piezoelektričnu tehnologiju te pretvara pokret u električnu energiju, koja se može skladištiti za neku buduću upotrebu. Male «dlačice» kojima bi trebalo biti obložen neboder sigurne su za ptice i čovjeka te su vrlo tihe u odnosu na konvencionalne vjetro turbine.

[/3XN Architects/](http://3XN Architects/)

PUTOPISNA REPORTAŽA

OSVAJANJE PESTINGGRADA

Duga, preduga sniježna zima, proljeće kišno sa rekordnim padavinama u poslednjih pedeset-šezdeset godina, »vezalo« me je za kuću, dan mi je započinjao pogledom ka nebu, neprođene staze su čekale. Mnoge najavljene ture su otkazivane, nebo se »mrštilo« do polovine aprila, kao da je ispitivalo naše strpljenje. Jutra trećeg vikenda osvanula su u punom sjaju, lijepi i sunčani dani dali su najljepši doprinos osvajanjem vrha Pestingrada.

Zborna mjesto je bio zaseok Knjaž Do, koji je od prevoja Krstac, na putu Kotor-Njeguši, udaljen trista metara sjeverno. Okupljali smo se na starom crnogorskom gumnu, pored porodične kuće Ranka Prorokovića, predsjednika PK »Pestingrad«, izgrađene 1924.godine. Knjaž Do čini par autentičnih starih kamenih kuća, čiju ambijen-

talnu cjelinu narušavaju nove koje nikako da se ukllope, »bodu oči«... Kada bi znali sačuvati naša autentična sela imali bi dobar razlog da se radujemo, seoski turizam svugdje u svijetu postaje atrakcija, sve veći broj ljudi želi pobjeći sa gradskih ulica, od gužvi... želi se vratiti prirodi i jutarnjem buđenju uz cvrkte ptica, mirise poljskog cvijeća...

Ali, mi gradimo nova etno sela, neka uopšte nijesu karakteristična ambijentu u kojem su smještene, a stare crnogorske kuće ne znamo iskoristiti, »zjape« prazne, na ivici su propadanja i samouništenja. No, to smo mi!

Smještajući se na gumnu koje je bilo premalo da primi sve planinare (stopedest), ljubazni i srdačni domaćini su nas posluživali suvim smokvama, orasima, domaćom rakijom... Vidjevši toliki broj ljudi na gumnu, kroz glavu su mi prolazili motivi sa starih fotografija, na kojima Crnogorci na gumnu donose važne odluke. Naša »odlučka« je bila da osvojimo vrh Pestingrada. Dolaskom svih najavljenih planinara, nakon pozdravne riječi domaćina uputili smo se prečicom koja je bila »najteži dio« ove lake ture, dužina staze u jednom pravcu je oko dva kilometra. Brzo smo sa kozje staze izašli na stari austrougarski makadamski put. Lagana šetnja je predstavljala zadovoljstvo, nije nam se žurilo. Dolaskom do mjesta na kojem se put račva: jedan krak vodi ka Malim i Veljim Zalazima, drugi u pravcu Pestingrada, dobijam informaciju da su krak prema

Malim i Veljim Zalazima izgradili austrougari, a krak u pravcu Pestingrada crnogorci. Na ovoj raskrsnici u oči su mi »upale« međe potpornih zidova, razlika se odmah uočava: austrougarske su ko slivene, naše »razbačane« sa bezbroj šupljina u njima. U sebi sam se nasmijao, ne komentarišući drugima razliku, već sam po ko zna koji put, pored svih mana koje imamo, osjetio sreću i zadovoljstvo što pripadam crnogorskom narodu. Crnogorski dio puta se brzo prođe i završava se na mjestu na kojem je bila kasarna. Iz ostataka objekata se vidi da je tu postojao cijeli vojni kompleks. Kasarna, pomoćni objekti, bunar sa vodom, pojlina... Bio bih srećan kada bi se ovaj kompleks vratio u prvobitno stanje, još jedna mogućnost turističke atrakcije. No, kad se sjetim monumentalnih tvrđava Vrmac, Goražde, Kosmač...koje su zakonom zaštićene, a propadaju iz dana u dan, obnova ove stare crnogorske kasarne ostati će samo moja pusta želja.

Ponovo nastavljamo kozjom stazom koja je dobro obilježena, pročišćena, pojedincu omogućava lako snalaženje. Vijuga se poput zmije i otvara nove vidike, predjele... Uočavajući jedan krak Bokokotorskog zaliva, znam da smo blizu. Nije dugo vremena prošlo i našli smo se na vrh sa kojeg pogled »puca« na provaliju koja se pojavila ispred nas i na vrh Pestingrada preko puta. Iskreno, nije mi bilo prijatno spuštati se ovim liticama, koje su u narodu poznate kao »skalica« ali nije bilo odustajanja. Kada sam zakoračio »skalicama« postao sam svjestan optičke varke, koja nekad kod čovjeka stvori sliku koja nije prava. Silazak je lak, planinari kluba su radi dodatne bezbjednosti postavili užad na pojedinim mjestima. Prolaskom »skalica« uslijedio je još jedan manji uspon i našli smo se na vrhu Pestingrada. Kada se čovjek uspenje na vrh, ostaje bez daha, viđena slika je savršena. Pogled na Kotor sa ove visine, na dio Bokokotorskog zaliva je fascinatan. Zbog ovog pogleda vrijeđelo bi proći i mnogo teže staze, neka fotografije govore umjesto mene, malo je riječi kojima bi se opisala ljepota. Sat-dva boravka na vrh Pestingrada je prošao kao djelić sekunde, čini mi se da sam na ovom mjestu osjetio draž prečice između mora i neba. Lagani povratak i Knjaž Do se nije mogao napustiti bez ručka. Pozitivna i vesela atmosfera se nastavila do prvih noćnih sati, upoznao sam nove ljude, želja mi je da se naše druženje nastavi na nekim novim turama, novim destinacijama. Vjerujem da će tako biti.

Tekst i fotografije: Andrija KASOM

U DUHU FAIR PLAY-A, DRUŽENJA I DOBRE ZABAVE

Sportski susreti radnika EPCG, u organizaciji SOZ-a (reprezentativna Sindikalna organizacija zaposlenih), protekli su u znaku Fair play-a u nadmetanjima, druženja i dobre zabave van sportskih terena. Budva je, od 18. do 22. septembra, opravdala očekivanja i organizatora i preko 540 učesnika.

Na sportskim terenima, u najvećoj mjeri, dominirala je Ekipa 5 (ED Podgorica, Elektrogradnja i Direkcija FC Distribucija), koja je proglašena za najbolju ekipu na igrama. U pojedinačnoj konkurenciji, **Ranko Knežević** (ED Žabljak), proglašen je za najuspješnijeg takmičara, a **Edita Šabanović** (TE „Pljevlja“) za najuspješniju takmičarku. Nagrada za Fair play uručena je Ekipi 4 (ED Kolašin, ED Mojkovac, ED Bijelo Polje,

ED Berane). U ime posloводства, Susrete je otvorio izvršni rukovodilac Direkcije za radne odnose, administraciju ljudskih resursa i odnose sa Sindikatom, **Vladimir Čurović**.

Predsjednik SOZ-a, **Zoran Ostojić**, zadovoljan je XI Susretima radnika, a posebno zbog činjenice da su protekli bez najmanjeg incidenta.

- Veoma sam zadovoljan kako su susreti protekli. Budva i hotel „Park“ u potpunosti su opravdali naša očekivanja. Što je jako važno, pratilo nas je lijepo vrijeme, a najveće zadovoljstvo bilo je dobro druženje i prijatna atmosfera bez i najmanjeg incidenta – kazao je Ostojić.

Marko BURIĆ

KUD „Njegos“ sa Cetinja otvorio XI Susrete radnika

Poželio uspjeh na terenima i dobar provod: Vladimir Čurović

Najatraktivnija disciplina: Najspretniji „banderaši“ sa sjevera, najbrži Vuksan Mijović (ED Berane)

Velika borba se vodila u finalu: Ekipa 5 osvojila pehar

Pobjednička ekipa u malom fudbalu: Kolege iz Cetinja i Južnih ED

Najbolji u nadvlačenju konopa: Pivljani i Nikšićani

Zanimljivo bilo i u bacanju plovke

Finalni meč u odbojci na pijesku

Kovačina: Bolje je bilo nego prošle godine. Usluga je bila odlična, a cijene pristupačne. Nadam se da će i naredni susreti biti u Budvi.
Knežević: Jako sam zadovoljan kako je sve proteklo, lijepo je bilo nadmetati se, a posebno sam uživao u druženju sa kolegama.
Šabanović: Uvijek dolazim zbog druženja, tako da sam i ove godine uživala na sportskim susretima. Sve pohvale za organizatora.

NAJLJEPŠI MOMENTI SA ZABAVNIH VEČERI

Podgoričani najuspješniji

Direktor Glavne direkcije za ljudske resurse sa radnicima u Budvi: Ranko Vojinović

Kapiten pobjedničke ekipe u nadmačenju konopca: Goran Kovačina (ED Nikšić)

Najuspješnija takmičarka: Edita Šabanović (TE „Pljevlja“)

Pehari i priznanja dodijeljeni najboljima

Najbolji sportista: Ranko Knežević (ED Zabljak) (Ujveo)

Najbolji šahista: Jovan Milović, FIDE-majstor

Susreti opravdali očekivanja: Zoran Ostojić

Sigurno oko, nježan pogled

Da su radničke sportske igre više od takmičenja i rezultata pokazalo se ove godine u Ulcinju, gdje su od 18. do 22. septembra održani VII sportski susreti radnika Elektroprivrede u organizaciji Sindikalne organizacije EPCG.

U malom fudbalu, basketu, odbojki na pijesku, nadvlačenju konopca, triatlonu, maratonu, šahu, stonom tenisu, streljaštvu i pikadu, takmičilo se 115 učesnika. Takmičenje je organizovano u konkurenciji veterana i mladih, a dobrim rezultatima doprinijelo je i lijepo vrijeme tokom susreta.

Igre je otvorio predsjednik Sindikata energetike Crne Gore, **Milorad Terzić**, a u ime kompanije uspješno takmičenje i, prije svega, dobro druženje poželio je izvršni rukovodilac Direkcije za radne odnose, administraciju ljudskih resursa i odnose sa Sindikatom, **Vladimir Čurović**.

Predsjednik Sindikalne organizacije EPCG, **Bešir Kajević**, podsjetio je da Sindikat na čijem je čelu, zbog nedostatka novca, od 2008. godine nije organizovao radničke susrete te da ih je odluka rukovodstva SOZ-a da posebno organizuje susrete, opredijelila da svojim članovima omoguće da se i oni druže, opuste i razmijene iskustva.

- Ostaje žal što nijesmo zajedno sa ostalim kolegama i prijateljima sa kojima svakodnevno izvršavamo radne zadatke, drugarski i bratski dijelimo obaveze za dobrobit EPCG. Zbog toga pozivam sve u Elektroprivredi da se još više druže i budu još bliskiji, bez obzira kojem sindikatu pripadaju. Ubijeđen sam da velika većina zaposlenih to želi, kao je Kajević.

Biljana MITROVIĆ

VII sportski susreti radnika EPCG "Ulcinj 2013."

VIŠE OD SPORTA...

Dobre želje na početku: Vladimir Čurović i Milorad Terzić

Poziv za sve da se još više druže: Bešir Kajević

Strijelci otvorili takmičenje: Safet Orahovac, pobjednik

Najsigurnija ruka: Dragana Mitranić (ED Bar)

Marković: Takmičari su dali maksimum u atmosferi sportskog duha i bez ijednog incidenta. Bili smo kao jedna porodica, što je poseban kvalitet u ovom brzom životu kad sve manje imamo vremena i istinske brige za druge.

Marjanović: Sportska rekreacija je uslov za očuvanje zdravlja, ali ovi susreti imaju i jedan viši cilj, a to je da se sretnemo i družimo, da vezu koju nam je omogućila Elektroprivreda produbimo i u međuljudskim odnosima. Želim da ojačamo kontakte i da se i ubuduće družimo, i to svi zajedno.

Orahovac: Došli smo u Ulcinj da na poprištima u deset disciplina afirmišemo ono najbolje u sebi i djelatnosti koju predstavljamo.

Veterani bolji u basketu

Mlađi spretniji u odbojki na pijesku

Za uspomenu i dugo sjećanje

Priznanje za četiri decenije rada i drugarstva: Mica Pavlović

Najstariji učesnik: Bišo Bulić

Predsjednik Odbora za sport: Milenko Marković

Pobjedilo iskustvo i vještina

Maratonci na startu

Kapiten pobjedničke ekipe u malom fudbalu: Zvonko Marjanović (ED Budva)

Detalj sa triatlona

U stonom tenisu radovao se Ervin Demić

Najbolji šahista: Asmir Čindrek (ED Rožaje), (desno)

Mladost adut pobjednika

Dobra atmosfera

SAVJETI LJEKARA: Moždani udar-bolest modernog doba

STRADAJU SVE MLAĐI

Moždani udar je u porastu, što je u velikoj mjeri posljedica nezdravih životnih navika. Ubrzano tempo, stres i nepravilna ishrana glavni su okidač za ovu bolest. Moždani udar je naglo nastali fokalni neurološki deficit ili globalni gubitak moždanih funkcija, uzrokovan cerebrovaskularnom bolešću, koji traje duže od 24 sata ili vodi smrtnom ishodu.

Na kongresu u Čikagu: dr Milenko Kujović

Moždani udar je drugi ili treći uzrok obolijevanja i smrtnosti u većini zemalja u svijetu i najčešći uzrok invalidnosti u odrasloj dobi. Posebno je zabrinjavajući trend rasta šloga kod ljudi ispod 45 godina. O tome šta je moždani udar i zašto nastaje objašnjava specijalista neurologije **dr Milenko Kujović**, koji se tokom kliničkog rada u jednoj od najvećih klinika za neurologiju u Njemačkoj dugo bavio ovom problematikom.

Koji su simptomi najupečatljiviji i da li se oni javljaju kod svih?

Zavisno od dijela mozga koji je pogođen ovim oboljenjem, mogu nastati različiti simptomi koji se mogu manifestovati izolovano ili udruženo. Najčešće se javljaju oduzetost (pareza) u predjelu lica, ruci, nozi ili jednoj strani tijela, kao i poremećaji: osjetljivosti (senzibiliteta), govora (ili sposobnosti da se razumije govor), gutanja, vida (npr. duple slike, poremećaji u vidnom polju ...), svijesti ili hoda. Nijesu rijetke ni vrtoglavice i glavobolje (kod oko 25% bolesnika), a povraćanje i mučnina se najčešće javljaju kod ishemijskog udara u zadnjoj lobanjskoj jami.

Šta raditi kada se jave prvi simptomi? Kako prepoznati znake upozorenja i kako se zaštititi od dobijanja moždanog udara?

Ukoliko se javi neki od navedenih simptoma potrebno je smjesta pozvati hitnu pomoć koja će transportovati pacijenta u najbližu zdravstvenu ustanovu u kojoj je moguće sprovesti dijagnostičke postupke za utvrđivanje eventualnog moždanog udara i shodno dobijenom nalazu sprovesti adekvatnu terapiju. Veoma je važno blagovremeno prepoznati simptome i brzo reagovati da ne bi došlo do pogoršanja sa ireverzibilnim posljedicama, pa i fatalnim ishodom. Treba da znamo da ne postoji stoprocentna zaštita od nastanka moždanog udara, ali je izuzetno važno voditi računa o prevenciji kojom se i te kako može smanjiti rizik, a da ne i potpuno isključiti mogućnost nastanka ovog oboljenja.

Koji su faktori rizika za nastanak ove ozbiljne neurološke bolesti, kako se može smanjiti rizik?

Faktori rizika dijele se na one koji se ne mogu i one koji se mogu modifikovati. U faktore rizika na koje se ne može uticati ubrajaju se: pol, starost, rasa, etnička pripadnost i nasljedni faktor, a u one druge: hipertenzija, dijabetes melitus, pušenje cigareta, dislipidemija ili abnormalnosti serumskih lipida (trigliceridi, holesterol, LDL i HDL), fibrilacija pretkomora i drugi kardiološki poremećaji (dilatativna kardiomiopatija, prolaps mitralne valvule, endokarditis, vještačke valvule ...). Postoje i potencijalni faktori rizika kao što su: gojaznost, fizička neaktivnost, način ishrane, zloupotreba alkohola, hiperhomocisteinemija, upotreba oralnih kontraceptiva itd. Visoki krvni pritisak je najveći faktor rizika, stoga osoba koja ima povišen pritisak lijekove mora da uzima tokom čitavog života, a ne da terapiju prekida kada se dobro osjeća.

Da li češće obolijevaju žene ili muškarci i kako starenje utiče na nastanak ove bolesti?

Epidemiološke studije su pokazale da muškarci obolijevaju češće nego žene u svim starosnim grupama, ali je isto tako utvrđeno da je smrtnost kod žena nešto veća. Rizik od akutnog ishemijskog moždanog udara značajno raste sa godinama starosti, a rizik od novog AIMU duplira se u svakoj novoj dekadi života posle 55. godine.

Koji su vidovi liječenja šloga i koliko su uspješni?

Upotrebom fibrinolitike terapije, kojom se razgrađuje tromb koji je izazvao simptome moždanog udara, napravljena je prekretnica u liječenju ove bolesti. Važno je naglasiti da su kriterijumi za primjenu ove terapije jasno definisani i da se ne može primijeniti kod svih pacijenata (npr. kod moždanog krvarenja). Pacijenti koji stignu u bolnicu unutar definisanog „terapijskog prozora“, koji predstavlja vremenski period od nastanka prvih simptoma akutnog ishemijskog moždanog udara do momenta upotrebe fibrinolitike terapije, imaju mnogo veće šanse da prežive od pacijenata koji nijesu tretirani ovim postupkom. „Terapijski prozor“, definisan od strane Njemačkog društva neurologa, aktuelno iznosi četiri i po sata. Veoma je važno i „opšte liječenje“ koje, između ostalog, obuhvata kardiopulmonalno praćenje i njegu pacijenata, regulaciju balansa vode i elektrolita, kontrolu krvnog pritiska, prevenciju i liječenje stanja kao što su konvulzije, venski tromboembolizam, infekcije, poremećaji gutanja...

Koliko komunikacijska vještina ljekara utiče na uspješnost dijagnostike i ishoda liječenja?

Komunikacijska vještina je u svakoj, a posebno u ovoj oblasti vrlo značajna i te kako utiče na uspješnost dijagnostike i liječenja. Uspostavljanje povjerenja između ljekara i pacijenta zahtijeva određeno vrijeme koje, na žalost, zbog preopterećenosti poslom često nemamo. Bitno je da i u tom relativno kratkom kontaktu sa pacijentom postanemo za njega osoba od povjerenja, jer nekada i neka „beznačajna informacija“ koja se dobije od pacijenta može biti od presudnog značaja za brzo uspostavljanje dijagnoze i ishod liječenja.

Kako se ljudi u Njemačkoj nose sa ovom bolešću, kakva je statistika kod njih i ima li nekih novina u liječenju u toj visoko razvijenoj zemlji?

Moždani udar je u Njemačkoj uvijek aktuelna tema, kojom se u ovoj razvijenoj zemlji bavi veliki broj ljekara i drugih naučnika. Njemci su u posljednjim decenijama mnogo uradili na unapređenju dijagnostike i liječenja moždanog udara, što ih u ovoj oblasti svrstava u sam evropski, pa i svjetski vrh. Otvoren je veliki broj specijalizovanih odjeljenja tzv. jedinica za liječenje moždanog udara - Stroke Unita, čija je kadrovska i infra-

strukturna opremljenost prilagođena najvišim standardima koji definišu tretman pacijenata sa ovom patologijom. Iako je mnogo urađeno na polju liječenja ovog oboljenja, dinamika razvoja novih lijekova ipak se ne odvija onako kako bi to pacijenti i ljekari željeli. I dalje je smrtnost veoma visoka, a studije pokazuju da je ova bolest još uvijek najčešći uzrok invaliditeta u zapadnoj Evropi. Postoji određeni broj lijekova koji su trenutno u završnoj fazi testiranja i koji će u doglednoj budućnosti, sigurno, znatno poboljšati ishod liječenja ovog oboljenja. Tu prije svega mislim na lijekove koji su značajni u prevenciji moždanog udara.

Biljana MITROVIĆ

PROMO

PRVA "SLANA SOBA" U CRNOJ GORI

Slana soba je imitacija prirodne slane pećine (obložena solju sa svih strana – oko 2,5 tone kamene soli) čija je mikroklima ljekovita. Dodatnim doziranim, uduvavanjem, najfinijih čestica kamene soli, putem halogeneratora, terapijski efekti se mogu povećati za određene bolesti. Vazduh u slanoj sobi je sa prisutnim viškom negativnih jona što obezbjeđuje relaksaciju i smanjenje stresa. Ustanovljeno je da čestice aerosola koje su veličine do 5 mikrona, imaju visoku sposobnost prodora do krajnjeg dijela respiratornog trakta. Kod usitnjavanja u halogeneratoru, zbog jakog mehaničkog uticaja, čestice soli primaju negativni naboj i visoku energiju na površini. Stalnim mljevenjem kamene soli u toku tretmana i uduvavanjem mikročestica soli postiže se znatno veća koncentracija korisnih negativnih jona nego u prirodnim uslovima. Jonizovan vazduh sa viškom negativnih jona utiče pozitivno na čovjekov nervni sistem dovodeći do njegove relaksacije, psiho-fizičke ravnoteže, poboljšanja koncentracije i radne sposobnosti. Skoro sve bolesti disajnih puteva su izazvane ili provocirane od uzročnika infekcije, koji čak nakon terapije antibioticima ostaju u organizmu. Svi slani aerosol olakšava izbacivanje i razvodnjavanje sekreta, ima anti-inflamatorna svojstva, redukuje procese u čitavom respiratornom traktu, smanjujući otok sluzokože koja oblaže disajne puteve, čime se oni proširuju što odmah olakšava disanje. Omogućava normalan prolaz sluzi, lakšu i bržu evakuaciju sekreta iz sinusa i disajnih organa i eliminaciju ostataka sluzi i blokade kroz prirodan proces. Kod dječijih infekcija usiju popravlja odnos vazdušnog pritiska sa obje strane bubne opne do normalizacije, jer smanjuje otok. Ova vrsta terapije nije u suprotnosti sa savremenim medicinskim liječenjem. Bezbjedna je, neinvazivna i prijatna za sve uzraste. Vrijeme oporavka

se kod hroničnih bolesti skraćuje mobilisanjem imunoloških snaga organizma, a kod alergijskih promjena se skraćuje učestalost i intenzitet promjena. Pored ljekovitog dejstva čiste kamene soli u slanoj sobi se nalaze oligoelementi koji takođe ispoljavaju svoje ljekovite učinke (gvožđe, kalcijum, magnezijum, bakar, cink, selen, litijum) prodirući duboko u bronhije, bronhiole i alveole.

EFIKASNOST TERAPIJE POTVRĐENA KOD OSOBA KOJE PATE OD:

- **bolesti disajnih puteva** (alergije, astma, bronhitis, faringitis, hrcanje, laringitis, pušački kašalj, rinitis, sinuzitis, tonzilitis, traheitis,)
 - **kožnih problema** (alergijski dermatitisi, ekcemi, psorijaza, seboreja)
 - **učestalih virusnih i bakterijskih infekcija**
 - **oboljenja koštano-zglobno-mišićnog sistema** (artritis, miozitis, stanja nakon povreda, operacija)
 - **stresa i nesanice**
- Terapija djeluje antistresno, povećava kapacitet pluća, djeluje antiseptički na cijeli organizam, opušta i smiruje. Preporučeni broj terapija je 7-18 terapija u zavisnosti od bolesti koja se tretira. Vrijeme trajanja terapije za odrasle je 40 minuta a za djecu 25 minuta.

Više informacija možete saznati na internet stranici

www.slanasoba.me

ili na tel: 020/228-105, 069/411-125.

Adresa prve "Slane sobe" u Gnoj Gori je: Bulevar Džordža Vašingtona br. 31 (kod zgrade Maxim) Podgorica.

NAŠ GOST: Aleksandar-Leka Ivović, vaterpolista

SREBRNA MEDALJA ZLATA VRIJEDNA

Aleksandar-Leka Ivović, jedan od najboljih crnogorskih vaterpolista, je prve susrete sa vaterpolom imao na bazenu »Bokelja« u Baošićima, a u »Jadraniu« je iznjedrio u vrhunskog vaterpolistu. Nakon »Bokelja« i »Jadrana«, slijede pobjednički timovi, velika priznanja: na Olimpijskim igrama »London 2012« uvršten je u idealni tim turnira; Evropska federacija vodenih sportova dodijelila mu je treće mjesto na listi Najboljeg vaterpoliste u 2012. godini; na upravo završenom Svjetskom prvenstvu zajedno sa Mlađanom Janovićem izabran je u idealni tim i podijelio titulu Najboljeg strijelca sa hrvatom Sandrom Suknom; trener dubrovačkog »Juga« Veselin Đuho je izjavio da je Ivović najkompletniji igrač današnjice... Uvijek je bio član pobjedničkih timova, sa »Pro Recco«-om domogao se titule prvaka Evrope, sa juniorskom reprezentacijom Srbije i Crne Gore osvojio je Evropsko prvenstvo 2004. na Malti, sa reprezentacijom Crne Gore zlatnu medalju na Evropskom prvenstvu 2008. u Malagi, srebrnu medalju na Svjetskom prvenstvu 2013. u Španiji...

Upravo završeno Svjetsko prvenstvo, srebrna medalja, tri tvoja gola u finalnom meču. Kakvi su utisci?

Utisci su fenomenalni. Srećan sam sa drugim mjestom, ali me boli poraz od Mađarske zato što mislim da smo kvalitetnija reprezentacija od njih. Izbacili smo i svjetskog i evropskog prvaka i mislim da su te dvije ekipe koje smo mi pobijedili bolje od one zbog koje smo izgubili zlato. No, ponekad i faktor sreće igra veliku ulogu. Dugo nam je trebalo da zatresemo njihovu mrežu. Žalim za zlatnom medaljom ali dolaskom u Podgoricu, gdje nas je na trgu dočekao veliki broj fanova, uvjerio sam se da naše srebro sija zlatnim sjajem.

Uspješan sportista tvoj je zaštitni znak, šta to čini Aleksandra Ivovića jedinstvenim, drugačijim od drugih?

Moja jedinstvenost se ogleda u poštovanju koje pokazujem prema svakom protivničkom igraču, bez obzira da li igram protiv ekipe koja je na posljednjem mjestu ili se nalazi na vrhu. U svakoj utakmici dajem čitavog sebe, volim da se nadmećem... To se nekim trenerima sviđa, drugima ne, ali ja drugačije ne znam i ne mogu. U duelima ostajem nesavladiv, igram beka i čuvam najisturenijeg protivničkog igrača odbrane, nakon čega lako prelazim u napad. Laka tranzicija iz odbrane u kontru je moja osnovna karakteristika i razlika od drugih igrača koji se podrede poziciji na kojoj se nalaze. Takvom načinu igre posvetio sam se nakon referendum, kada su mnogi igrači napuštali »Jadran« i svoje mjesto potražili u inostranim klubovima. U »Jadraniu« su ostali mladi igrači i meni je bila povjerena najzapaženija rola, iako po godinama nijesam mnogo odskakao od njih, iskustvom jesam. To mi je omogućilo da oformim sebe kao igrača na pravi način, da podjednako dobro igram i odbranu i napad.

Uvijek si član najboljih klubova...

Kvalitet i sreća su dva osnovna faktora koje igrač mora imati da bi se značajni klubovi zainteresovali za njega i pozvali u njihov tim. Imao sam poziva da mnogo ranije odem da igram za strane klubove, ali uvijek sam bio realan, nijesam htio

da trčim prije vremena. Cilj mi je bio da se prvo dokažem i pokažem na ovim prostorima. Moje ambicije su uvijek bile velike, čekao sam poziv pravog kluba. Nijesam želio brzopletu da donosim odluke, pored svih povoljnosti koje su mi se nudile, da se ne bih u jednom trenutku pokajao što sam to uradio. Uvijek sam pored sebe imao velike igrače, slijedio sam njihove savjete. To su bili presudni razlozi zbog kojih do sada u odabiru kluba nikada nijesam napravio grešku. Zbog toga sam srećan, vjerujem ako budem mijenjao klub iz Dubrovnika u nekom narednom periodu, da će ponovo biti klub takvog ranga.

Danas si na vrhuncu karijere, interesuje me kako je sve počelo?

Sve je počelo iz igre, zabave. Kako sam živio na periferiji Herceg Novog, u Baošićima, ljetu sa svojim drugarima sam provodio na bazenu »Bokelja«. Prilikom treniranja vaterpolista, često smo bili pozvani od trenera da uđemo u igru, zamijenimo igrača koji je nedostajao. Tako je sve krenulo i veoma brzo igra je počela da prelazi u ljubav, iz razloga više što su moja sestra i brat bili u sportskim vodama, želio sam da ih slijedim, bili su moji uzori. Igrao sam u svim mlađim selekcijama, ljetu smo trenirali na otvorenom bazenu, a zimi odlazili na bazen u Igalu. Na tim treninzima »snimio« me je trener »Jadrana« koji mi je ponudio da pređem kod njih. Računajući da to može biti jedan veliki pomak u mom životu, prihvatio sam, nijednog trenutka nijesam zažalio. Da to tada nijesam uradio, danas ne bih bio ovo što jesam.

Zahvaljujući »Jadraniu« postao si ono što jesi...

Sigurno je da me je »Jadran« formirao, zahvaljujući njemu danas se nalazim na tački na kojoj jesam. Da nije bilo poziva od trenera »Jadrana«, koji je bio prelomna tačka u mom životu, zasigurno je da možda nikada ne bih došao do svjetskog nivoa u vaterpolu. Svjestan šanse koja mi se ukazala, želio sam je iskoristiti na pravi način. Na vrijeme sam prošao kroz sve faze, igrao u svim kategorijama, imao izuzetne trenere koji su nas vodili. U tim godinama na čelu »Jadrana« se nalazio Petar Porobić. Da njega nije bilo pitanje je da li bi iko od nas bio vrhunski igrač. Zahvaljujući njemu, u to vrijeme iz »Jadrana« je bilo sedam reprezentativaca, on je uticao na naše karijere.

Igrao si za »Jadran«, »Pro Recco«, danas igrač za dubrovački »Jug«. Može li se povući paralela među njima?

Ako u toj paraleli zanemarimo novčana sredstva, stavio bih »Jadran« i »Jug« u isti koš, a

izdvojio bih »Pro Reco«, »Jadran« i »Jug« se nalaze na maloj udaljenosti od četrdesetak kilometara, mentaliteti ljudi su slični, i principi rada u njima su isti. Moje mišljenje je da je »Jug« veća institucija, rezultati pokazuju to, zadnjih sedam-osam godina bili su u završnim utakmicama Evro lige. Iza »Jug«-a stoji cijeli grad, on je njihova svetinja, svi mu pomažu. Razlike između ovih klubova i »Pro Recco« ogledaju se u većim pritiscima na igrače zbog rezultata. Poznato je da na našim prostorima, ukoliko nema rezultata, klub ne može da skrpi kraj sa krajem. Toga u Italiji nema. Tamo od vas niko ništa ne traži, podrazumijeva se da će svaki igrač dati svoj maksimum na svakoj utakmici, bez obzira kakav će rezultat biti na kraju. Ako si najbolji niko vas ne podsjeća na to, ide se iz utakmice u utakmicu bez ikakvih pritisaka. Moje mišljenje je da je rad u klubovima na ovim prostorima mnogo bolji, prisniji, treneri su posvećeni igračima, a tamo odradiš trening i to je to. To bih izdvojio kao razliku.

Obezbijedio si sa svojim drugovima mjesto u istoriji crnogorskog sporta, no ipored tog prinuđen si da »hleb« tražite van granica naše zemlje. Što nam o tome možeš reći?

Nakon osvajanja titule Prvaka Evrope 2008. godine dobijali smo razna obećanja, neka su ispunjena, a neka su ostala mrtvo slovo na papiru do današnjeg dana. I pored toga sa ponosom mogu da kažem da je tokom tri naredne godine, nakon osvajanja tog zlata, Crna Gora imala jednu od najjačih liga na svijetu. Činjenica je, da su u tom periodu igrači iz drugih zemalja dolazili da ovdje zarade pare, sve se bilo podiglo na zavidan nivo. Može se postaviti pitanje da li je to bilo dobro, te da li je sve to bilo moguće ispratiti na najbolji mogući način u svim aspektima, ako se zna da su na veoma malom prostoru tri kluba jurišala ka svjetskom vrhu?! Bio je to veliki »zalogaj«, svakog trenutka se čekalo kada će sve to »pući«. Brzo se došlo u situaciju da su mnogi igrači tužili »Primorac«, »Bud-

vu« i »Jadran« zbog neispunjenih obaveza. Nadam se da će se takva situacija početi lagano popravljati, nekim sljedećim dobrim rezultatom reprezentacije. Takvo stanje je i uslovalo da gro naših igrača potraži svoje mjesto u nekom inostranom klubu.

Kakav je utisak kada danas igraš protiv svojih dojučerašnjih klubskih drugova?

U svakom poslu, pa i u sportu čovjek mora biti profesionalac. No, i pored svega, na takvim utakmicama čovjek dođe pun emocija, pogotovo kada igra protiv kluba koji mu je sve dao, u kojem su tvoji drugovi, prijatelji, treneri koji su te stvorili. Teške su te utakmice, zbog svoje reputacije koju uživam moram ih odigrati najbolje što znam, pokazati sebe u pravom svijetlu... Emocije me ne smiju savladati, toga su svjesni svi.

Iz dosadašnje tvoje karijere koji događaj te je maksimalno ispunio, a koji bi najrađe zaboravio?

Izdvojio bih osvajanje Evropskog zlata 2008. godine, prvo veliko takmičenje vaterpolo reprezentacije Crne Gore i doček koji su nam priredili građani Crne Gore na trgu u Podgorici. Igrali smo, nesvjesni veličine takmičenja, cilj nam je bio da u što boljem svijetlu prikažemo zemlju, za čije boje smo se borili, ne sluteći da ćemo se na kraju popeći na evropski tron. Koliko smo puno uradili, postalo mi je jasno kada smo došli u Podgoricu i na trgu vidjeli onoliko naroda koji nas je dočekao. Te slike ostat će mi urezan u sjećanju sve dok budem živ.

Poraza koji mi je obilježio karijeru nemam, ali poraz koji bih želio da izbrisem je od Njemačke u Rimu 2009. godine. Taj meč nije odlučivao o medalji, na dlanu smo imali pobjedu, cijeli raspored nam je išao na ruku. Vjerujem da smo prošli Njemačku, dočepali bi se medalje na Svjetskom prvenstvu.

Tekst i fotografije: Andrija KASOM

Šahovski klub „Elektroprivreda“

ZAPAŽEN NASTUP NAŠEG ŠAHISTE

Prvotimac ŠK „Elektroprivreda“, Internacionalni majstor, **Marko Krivokapić**, na turniru Open Karposh u Makedoniji (Skoplje), osvojio je visoko 21. mjesto u konkurenciji od 147 igrača od čega 32 velemajstora. Krivokapić je na turniru nastupio pod pokroviteljstvom našeg ŠK.

Predstavljamo odličnu i temeljnu partiju Intermajstora Krivokapića protiv reprezentativca Srbije, velemajstora **Nikole Sedlaka**.

1. e4 c5 2. Nf3 d6 3. d4 cxd4 4. Nxd4 Nf6 5. Nc3 Bd7 6. f3 e5 7. Nb3 Be7 8. Be3 O-O 9. Qd2 a5 10. a4 Be6 11. O-O-O Nc6 12. g4 Nb4 13. g5 Ne8 14. f4 f6 15. f5 Bf7 16. h4 d5 (**Staro šahovsko pravilo - na napad po krilu odgovoriti prodorom u centru. Crni je aktivirao sve figure i počinje vrlo komplikovana dinamička igra**) 17. exd5 Nd6 18. Nc5 Nxf5 19. Nxb7 Qd7 20. gxf6 (**Vrlo važan međupotez. Crni stoji pred izborom, da pogorša poziciju kralja 20... gf6, jer 20... lf6 ne valja, jer slijedi 21 skakač c5**) Qxb7 21. fxe7 Rfc8 22. Bb5 Nd6 23. Rhg1 Rxc3 ?! (**Kombinacija sa rupom. Sada se vidi važnost poteza 20. Gf6 i otvaranja G linije. Napad bijelog je neodbranljiv**) 24. bxc3 Na2+ 25. Kb1 Ne4 26. Qg2 Naxc3+ 27. Kc1 g6 28. d6 Na2+ 29. Kb2 Nac3 30. Ka1 Nxb5 31. axb5 Qc8 32. Qxe4 Qc3+ 33. Kb1 Rb8 34. Rd3 Rxb5+ 35. Kc1 1-0 (**Crni predaje**).

Treba napomenuti da je nedavno završen Svjetski kup u norveškom Tromsu (Norveška), na kojem je titulu prvaka osvojio ruski velemajstor, **Vladimir Kramnik**. Osim bogatog nagradnog fonda (preko milion eura), Svjetski kup je jako važan zbog toga što je velemajstor Kramnik, stekao pravo da bude izazivač svjetskog prvaka u narednoj godini.

Pripremio: Jovan MILOVIĆ (FIDE-majstor)

17. kolo nagradne igre za zaposlene „Budi u toku, budi u igri“

PODIJELJENO 20 VRIJEDNIH NAGRADA

SOZ nagradio pet zaposlenih sa po 100 eura, a u ovom kolu Direkcija za odnose sa javnošću poklonila pet knjiga Maksima Vujačića „VITO zatočenik žute gošće“. Tradicionalno, Lovćen osiguranje AD obezbijedilo godišnje osiguranje kuće ili stana, lanac prodavnica sportske opreme „Bravera“, i u ovom kolu, poklonio četiri vaučera u vrijednosti od po 50 eura za kupovinu u njihovim prodajnim objektima. Prva Slana soba u Crnoj Gori za učesnike nagradne igre obezbjedila pet puta po dva tretmana.

Dobitnici novčane nagrade SOZ-a:

1. **Milorad Lazović (FC Snabdijevanje)**
2. **Velibor Leković (OJ Snabdijevanje Budva)**
3. **Radomir Vemić (TE „Pljevlja“)**
4. **Snežana Tomović (ED Mojkovac)**
5. **Zdravko Pavlović (HE „Piva“)**

Nagrada Lovćen osiguranja AD Podgorica pripala je **Vidosavi Adžić (Direkcija za usluge)**.

Vaučere „Bravere“ vrijedne po 50 eura dobili su:

1. **Danijela Radulović (FC Distribucija)**
2. **Nebojša Čukić (ED Berane)**
3. **Radovan Jovanović (ED Bar)**
4. **Matija Šljivančanin (ED Žabljak)**

Knjigu Maksima Vujačića „VITO zatočenik žute gošće“ dobili su:

1. **Amel Nurković (ED Rožaje)**
2. **Dalibor Nikolić (OJ Snabdijevanje Nikšić)**
3. **Marina Anđušić (FC Distribucija)**
4. **Ranko Radović (FC Snabdijevanje)**
5. **Milena Lučić (Direkcija)**

Po dva tretmana u Slanoj sobi dobili su:

1. **Nataša Bulajić (Direkcija)**
2. **Rada Tomašević (CFO)**
3. **Jelena Vujović (FC Snabdijevanje)**
4. **Ana Radulović (ICT)**
5. **Predrag Gojković (Direkcija)**

Dobitnicima čestitamo, ostalima više sreće u narednom kolu.

NAPOMENA: Poštovane kolege, obavještavamo Vas da ćemo u obzir uzimati samo kupone sa tačnim odgovorom na nagradno pitanje. Istovremeno, podsjećamo Vas da se, shodno pravilima, učešće u nagradnoj igri obezbjeđuje popunjavanjem isključivo jednog kupona. Svi oni koji budu slali dva ili više kupona, kao i kuponi sa netačnim ili bez odgovora biće unaprijed diskvalifikovani!

REDAKCIJA

NAGRADNO PITANJE U OVOM KOLU:

NAVEDITE JEDNU OD POVOLJNOSTI, KOD PLAĆANJA RAČUNA ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU, PUTEV TRAJNOG NALOGA ?

najveći izbor sportske opreme u Crnoj Gori

POENTA JE U IZBORU!
100% HIT
SPORT VISION

BRAVERA

SPORT VISION

Podgorica-Ul.Slobode 87

-Ul.Hercegovačka 39

-Ul.Hercegovačka 42

-Delta City

Nikšić

-Ul.Njegoševa 8

Bijelo Polje-Ul.Slobode

Bijelo Polje-Ul.Ž.Žižića

Bar -Ul.V.Rolovića

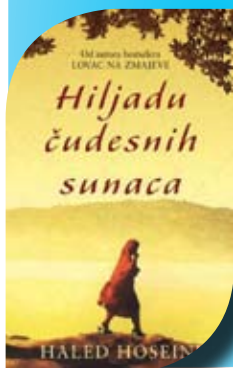
Kotor -Trg od oružja

Berane -Ul.M.Zečevića

PREPORUKA GRADSKJE KNJIŽARE SVJETSKI BESTSELER

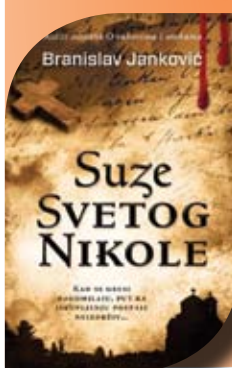
HILJADU ČUDESNIH SUNACA /Haled Hoseini/

Hiljadu čudesnih sunaca je nezabavan portret jedne ranjene zemlje i istinski dirljiva priča o porodici i prijateljstvu. Istovremeno prelijepa i teška, priča o jednom nemilosrdnom vremenu, nesvakidašnjem prijateljstvu i neuništivoj ljubavi...

SUZE SVETOG NIKOLE /Branislav Janković/

Negdje u Srbiji, na međi dva svijeta, samuje mjesto zvano Studenac. U nje ga se, nakon plovidbe beskrajnim morima i krvave epopeje Prvog svjetskog rata, vraća Gmitar Milošević, u inat košmarima koji ga progone i uprkos predskazanju koje kazuje da će ga tamo sačekati smrt. Baš na 22. maj, ljetnjeg Svetog Nikolu, iznad Studenca će se otvoriti vrata neke druge stvarnosti i nekog drugog vremena. Ono što će proći kroz njih natjerat će i najhrabrije da zadrhte od straha...

LOVAC NA DUŠE /Donato Karizi/

Rimom tuče jaka kiša. Dva muškarca istražuju slučaj djevojke koja je nestala. Možda je kidnapovana, a ako je još živa, nije joj preostalo mnogo vremena. Markus je lovac na mrak, obučen da prepozna anomalije, da pronađe zlo i otkrije njegovo skriveno lice. Jedan detalj čini ovaj slučaj nestale djevojke drugačijim od bilo kog drugog i zbog toga samo on može da je spase...

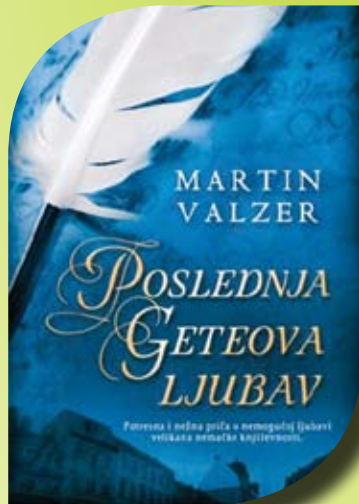

"POS LJEDNJA GETEOVA LJUBAV" /Martin Valzer/

Potresna i nježna priča o nemogućoj ljubavi velikana njemačke književnosti.

Martin Valzer dirljivo, potresno i nježno pripovjeda o nemogućoj ljubavi u kojoj snaga osjećanja i njihovih književnih izraza svjedoče o strasti kakvoj nema ravne.

„Kada ju je ugledao, ona ga je već bila opazila. Kada je njegov pogled pao na nju, njen je već bio uperen u njega. To se dogodilo na Krstovom izvoru, poslije podne u pet, 11. jula 1823. godine u Marijenbadu.“ Ovim rečenicama započinje roman Martina Valzera o posljednjoj Geteovoj ljubavi. Sedamdesetogodišnji tajni savjetnik i slavni udovac voli devetnaestogodišnju Ulrike fon Levecov. Njih dvoje razdvaja jaz od 54 godine, ali Gete sebi govori: „Moja ljubav ne zna da imam preko sedamdeset. Ni ja ne znam.“ Razmjenjuju se pogledi, riječi, oni se ljube na Geteov način. On kaže: „Pri ljubljenju nijesu bitna usta, usne, već duše.“ Ali sustigla ga je starost. On se ozljeđuje pri padu na maskenbalu, a jedan mlađi muškarac pokušava da zavede Ulrike na čajanci. Uprkos tome, Gete upućuje Ulrike bračnu ponudu, koja stiže do nje u trenutku kada je porodični odlazak u Karlsbad već ugovoren. Gete tada piše „Marijenbadsku elegiju“.

„Postoji raj:
Dvoje, jedno za drugo.
Postoji pakao:
Jedno nedostaje.“

„Ovo je bez sumnje najljepši roman jednog od najznačajnijih pisaca savremene njemačke književnosti, Martina Valzera.“ Die Zeit

PRIPREMIO: Marko BURIĆ

Ničega se u životu ne treba bojati, već samo - razumjeti.
Marie Curie

Male prilike su često početak velikih ostvarenja.
Demosten

Samo srcem čovjek može dobro vidjeti, jer bitno je oku nevidljivo.
Antoine de Saint-Exupery

Nije važno samo imati zdrav razum: puno je važnije kvalitetno ga koristiti.
Rene Descartes

Nikada nemojte od drugih tražiti da vam udijele ono što možete sami svojim sposobnostima ostvariti.
Miguel de Cervantes

Primijetio sam da brige nestaju onog trenutka kada se sjetim svih mogućnosti koje imam na raspolaganju.
Dale Carnegie

Svako dobro djelo, bez obzira koliko malo bilo, je jako važno.
Ezop

tanja.nikcevic@epcg.com

Crkva Svete mudrosti ... Sofija	Autor: Marko Burić	"Kulturno umjetničko društvo" Prvi generalni direktor RO EPCG Nikšić	Kalijum	Grad u Hrvatskoj	Bivši fudbalski reprezentativac Holandije, Andre Gvožđe na engleskom	Podznak (horoskop)
	Javno nadmetanje					
	"Radio Dizni"		Bog rata			
	Sumpor		Potpuno bez para			
	Svjetski prvak u snukeru, Roni O'		Međunarodna oznaka za Indoneziju			
Plemićka titula u Engleskoj			Tunis			Španija
			Gradska oblast Njujorka			Intezitet električne struje
Duša na latinskom					Urođeni dio ličnosti	
					Lična zamjenica	
Teniserka Na ...			Extraterritorial Jurisdiction			Drugi samoglasnik
Srpski filmski reditelj, Slobodan			Scenski prostor			Autor knjige "Moć podsvijesti", Džozef
				"Access Media Network"		
				Četvrti samoglasnik		
Zavjesa na finskom					Konj	
					Film: ... divljine	
"European Journal of Engineering Education"				Cirkonijum		15. i 5. slovo abecede
"Night Observation and Navigation Trial"				"Okeanska fudbalska konfederacija"		
Prvo slovo abecede				Kiseonik		

Rješenje skandinavke iz PROŠLOG BROJA: J, M, T, So, LA, Ja, Konzerva, L, Ateiza, Avgust, M, Orao, Ko, NRR, A, L, RAE, A, Tak, Energija, H, IP, I, M, O, Krompir, Rna, Ara, O.

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

Elektroprivreda One Gate AD NišGČ

IME I PREZIME _____

POSLOVNA JEDINICA _____

BROJ TELEFONA _____

E MAIL _____

ODGOVOR _____

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

Elektroprivreda One Gate AD NišGČ

IME I PREZIME _____

POSLOVNA JEDINICA _____

BROJ TELEFONA _____

E MAIL _____

ODGOVOR _____

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić

NAGRADNO PITANJE

NAVEDITE JEDNU OD POVOLJNOSTI, KOD PLAĆANJA RAČUNA ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU, PUTEM TRAJNOG NALOGA?

Nagradna igra lista "Elektroprivreda" osamnaesto kolo traje do 10. 10. 2013.

Sindikalna organizacija zaposlenih Elektroprivrede Crne Gore - AD Nikšić i ovaj put obezbeđuje za vas glavnu nagradu

Lovćen osiguranje osigurava vašu kuću ili stan na period od godinu dana

Bravera poklanja četiri vaučera od 50 eura, za kupovinu u njihovim prodavnicama sportske opreme

Nikšićka pivara srećnim dobitnicima, poklanja pet paketa piva

PRAVILA NAGRADNE IGRE

Privedivač nagradne igre "Budi u toku - budi u igri" je Direkcija za odnose sa javnošću EPCG. Svrha priređivanja je nagrađivanje zaposlenih, osim zaposlenih u Direkcija za odnose sa javnošću. Jedno lice ima pravo da popuni jedan kupon. Izvlačenje nagrada organizuje Direkcija za odnose sa javnošću, a imena dobitnika biće objavljena u narednom broju lista EPCG. Za učešće u nagradnoj igri, potrebno je tačno odgovoriti na postavljeno pitanje

